

1. Úvod.....	2
2. Analytická časť.....	4
2.1 Širšie územné väzby a poloha obce	4
2.1.1 Priemet územno-plánovacích a rozvojových dokumentov	5
2.2 Prírodné a geografické pomery	6
2.3 Súčasná krajinná štruktúra.....	7
2.4 Ochrana prírody a krajiny	8
2.5 Životné prostredie.....	9
2.6 História, osídlenie, urbanistický vývoj	10
2.6.1 Historický vývoj obce	10
2.6.2 Historický vývoj názvu obce	11
2.7 Kultúrne dedičstvo	12
2.7.2 Zoznam pamiatok z ÚZKP.....	12
2.7.3 Pamätihodnosti v obci	13
2.7.4 Významné osobnosti v obci.....	13
2.8 Architektúra	14
2.8.1 Ľudová architektúra v obci.....	14
2.8.2 Urbanistická štruktúra sídla, postupnosť vývoja obce	14
2.8.3 Bývanie	15
2.9 Technická infraštruktúra	16
2.9.1 Doprava	16
2.9.2 Vodné hospodárstvo.....	16
2.9.3 Energetika.....	17
2.9.4 Telekomunikácie.....	17
2.10 Sociálna infraštruktúra.....	18
2.10.1 Kultúra, osвета.....	18
2.10.2 Občianska vybavenosť	18
2.10.3 Rekreačia a športové aktivity.....	18
2.11 Hospodárska základňa	19
2.11.1 Priemyselná výroba	19
2.11.2 Hospodárska činnosť v obci	19
2.11.3 Nerastné suroviny a prírodné zdroje	20
2.11.4 Poľnohospodárstvo a pôda.....	20
2.11.5 Lesné hospodárstvo	20
2.12 Rekreačia a cestovný ruch.....	22
2.13 Ľudský potenciál.....	23
2.13.1 Obyvateľstvo.....	23
2.13.2 Kluby, združenia a spolky.....	28
2.14 Trh práce.....	28
2.15 Financovanie obce.....	32
2.16 Kultúrno-spoločenský život obce	32
2.17 Ex post hodnotenie.....	33
2.18 Vízia	34
2.18 SWOT analýzy	34
2.19 Problémová analýza	37
2.19.1 Dotazníkový prieskum medzi občanmi	37
3. Programová časť.....	38
3.1 Stanovenie cieľov	38
3.2 Strategický cieľ.....	39
3.3 Špecifické ciele.....	39
4. Realizačná časť	42
4.1 Rozpracovanie akčného plánu obce vrátane rozpočtu.....	42
4.1.3 Vzor súhrnnej tabuľky všetkých projektov	48
4.2 Merateľné ukazovatele – monitoring.....	48
5. Možnosti získania zdrojov na realizáciu rámcových aktivít.....	49
5.1 Finančný plán programu	56
Použitá literatúra:	57

1. Úvod

“PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ČELOVCE” bol vypracovaný ako strategický plánovací dokument pre udržateľný rozvoj obce. Výstupom programu je komplexný audit rozvojového potenciálu v území zhrnutý formou SWOT analýzy, na základe ktorého je zadefinovaný návrh možností rozvoja obce s využitím dostupných miestnych zdrojov a návrh na konkrétne projekty a programy. Program bol spracovaný metódou interaktívneho plánovania, kde do tvorby a pripomienkovania tohto dokumentu bola zapojená nielen samospráva, ale aj občania, neziskové združenia a podnikatelia. Cieľom PHSR je navrhnúť takú predstavu o rozvoji obce, ktorá vyjadruje ekonomické a sociálne záujmy jej občanov a zároveň je v súlade s prijatými nadradenými koncepciami vyššej úrovne. Táto stratégia je otvoreným dokumentom a podľa potreby obce bude priebežne aktualizovaná a dopĺňaná.

Rok 2014 bol rokom zásadných zmien v oblasti podpory regionálneho rozvoja. Začína sa nové programové obdobie v rámci politiky súdržnosti Európskej únie na roky 2014 - 2020. Z tohto dôvodu sa obec Čelovce rozhodla spracovať PHSR a zabezpečiť tak podmienky pre ekonomický rozvoj obce, ktorá bude schopná efektívne využívať všetky zdroje - prírodné, kultúrne, finančné aj ľudské. PHSR obce Čelovce je navrhnutý na obdobie rokov 2016 – 2024.

Rozvojový strategický dokument má pre obec veľký význam pre získanie zdrojov z EÚ, nakoľko možnosť žiadať o nenávratný finančný príspevok je podmienená existenciou tohto dokumentu a súladom konkrétneho projektu s týmto strategickým dokumentom. Je však dôležité, že využiteľnosť dokumentu nie je obmedzená iba na získanie zdrojov EÚ, pretože strategické plánovanie v sebe obsahuje ciele a priority, ktoré nie je možné riešiť iba s využitím fondov EÚ, ale pre ich realizáciu sú k dispozícii aj iné finančné zdroje – nadácie, štátne dotácie, vlastné zdroje a pod. PHSR na roky 2016 – 2024 je vypracovaný v súlade so Zákonom 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja. Tento zákon ustanovuje ciele a podmienky podpory regionálneho rozvoja, upravuje pôsobnosť orgánov štátnej správy, vyšších územných celkov, obcí a ďalších subjektov územnej spolupráce a podmienky na koordináciu a realizáciu regionálneho rozvoja.

Vypracovanie a následná realizácia návrhov strategického rozvojového dokumentu je zložitý proces, náročný na koordináciu, odborné vedomosti a zabezpečenie množstva väzieb. Pri jeho príprave je nutné zohľadniť množstvo dokumentov, ktoré tvoria určitý strategický alebo legislatívny rámec a majú nadradený charakter.

Ide hlavne o väzby na tieto dokumenty:

- strategické a programové dokumenty SR a EÚ,
- príslušné odvetvové politiky,
- aktuálna legislatíva pre jednotlivé riešené oblasti,
- platná územno-plánovacia dokumentácia rôznych stupňov

Z metodického hľadiska práce vychádzali:

- z platnej legislatívy a zo skúseností realizačného tímu získaných pri programovaní predvstupových a štrukturálnych fondov založených na metodike uvedenej v Manuáli projektového cyklu Európskej komisie.

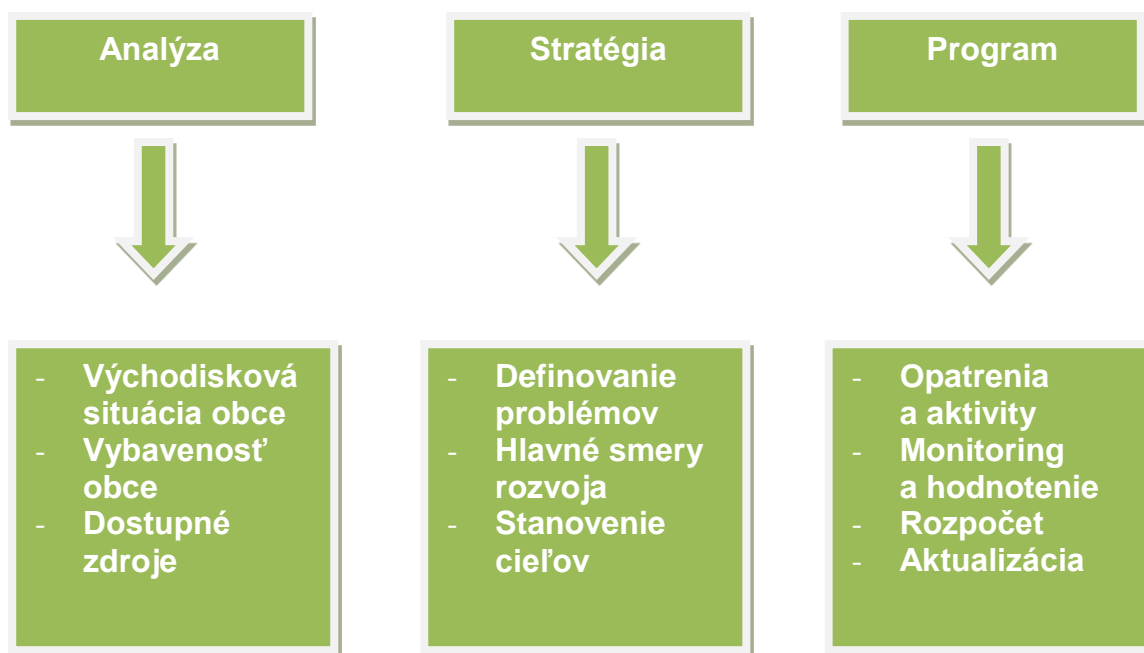
Spracovanie PHSR sa z metodického hľadiska riadilo najmä:

- Zákonom č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja a
- Metodickou príručkou pre vypracovanie PHSR obce spracovanou Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR.

Pri spracovaní strategického programu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom. Vypracovaný dokument rešpektuje Partnerskú dohodu Slovenskej republiky na roky 2014 – 2020, ktorá je programovacím dokumentom na čerpanie finančných zdrojov z fondov EÚ (aktuálna verzia k dátumu spracovania dokumentu) a Operačné programy na programové obdobie 2014 – 2020, pracovné verzie.

Štruktúru programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce tvorí analytická, strategická a programovo realizačná časť. Hlavnými zdrojmi informácií pre analytickú časť dokumentu sú údaje poskytnuté Krajskou správou Štatistického úradu v Banskej Bystrici – obecná štatistika, RegDat a výsledky sčítania obyvateľov z roku 2011, ktoré predstavujú exaktné vstupy. Ďalším významným zdrojom informácií sú údaje zhromaždené riešiteľskou organizáciou počas terénneho prieskumu v obci, údaje z odbornej literatúry a údaje poskytnuté predstaviteľmi obce.

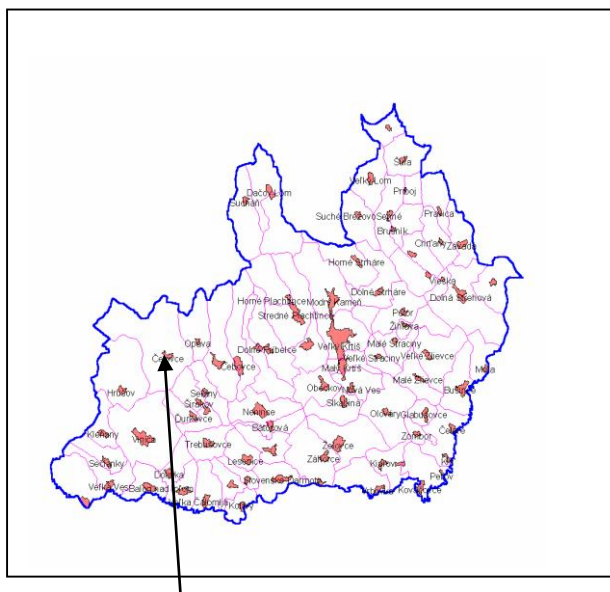
Štruktúra Programu na roky 2016 – 2024

Veľký Krtíš

Banskobystrický kraj

1

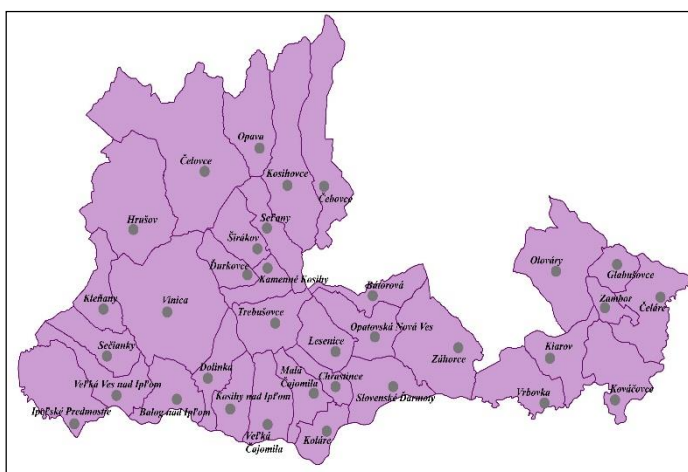

4

Čelovce, Dolinka, Veľká Čalomija, Veľká Ves nad Ipľom, Trebušovce, Kleňany, Sečianky, Balog nad Ipľom, Kamenné Kosihy, Ďurkovce, Širákov, Ipeľské Predmostie.

V júni roku 2008 vzniklo združenie Partnerstvo Krtíšskeho Poiplia, ktorého hlavným cieľom je podpora rozvoja vidieka. Medzi členov tohto združenia patrí okrem iných aj obec Čelovce. Od roku 2010 implementuje združenie program Leader na základe schválenej Integrovannej stratégie rozvoja Partnerstva Krtíšskeho Poiplia. Združenie zadministrovalo niekoľko investičných aj neinvestičných projektov a prerozdeleno v území viac ako 2 mil. eur. Obec Čelovce realizovala s podporou programu Leader projekt s názvom „Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo“ s poskytnutou výškou nenávratného finančného príspevku v hodnote 40 958,53 eur. Konkrétne sa jednalo o výstavbu viacúčelového ihriska.

V mesiaci marec 2015 vstúpila obec do občianskeho združenia Hontianske Poiplie so sídlom vo Vinici. Hlavným cieľom občianskeho združenia je rozvoj vidieka a rozvoj cestovného ruchu. Združenie má celkom 30 členov a ďalšími členmi sú aj obce: Vinica, Kosihy nad Ipľom, Hrušov, Dolinka, Veľká Čalomija, Veľká Ves nad Ipľom, Trebušovce, Kleňany, Sečianky, Balog nad Ipľom, Kamenné Kosihy, Ďurkovce, Širákov, Ipeľské Predmostie, Opava, Seľany, Kosihovce, Čebovce a Malá Čalomija.

Územie Partnerstva Krtíšskeho Poiplia

2.1.1 Priemet územno-plánovacích a rozvojových dokumentov

Dôležitý predpoklad pre riešenie investičných rozvojových zámerov predstavujú územnoplánovacie dokumentácie a územnoplánovacie podklady. Medzi najdôležitejšie nadradené dokumenty patria:

Koncepcia územného rozvoja Slovenska (KURS)

KURS je územnoplánovacia dokumentácia celoštátneho významu, ktorá navrhuje nadradené rozvojové osi, hierarchiu sídiel, systémy technickej a sociálnej infraštruktúry. Podľa tohto dokumentu z hľadiska sídelnej štruktúry územím obce neprechádza žiadna sídelná rozvojová os ani komunikačno-rozvojová sídelná os, jeho územie neleží ani v dosahu veľkokrtíšskeho ťažiska osídlenia (ťažisko osídlenia tretieho stupňa). Samotná obec Čelovce patrí podľa platného znenia ÚPN-VÚC Banskobystrického kraja do skupiny centier šiestej skupiny (centrá miestneho významu).

Územný plán VÚC Banskobystrického kraja

Nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou pre ÚPN obce Čelovce je ÚPN VÚC Banskobystrický kraj v znení Zmien a doplnkov z r.2009 a 2014. Tento dokument vo svojej záväznej časti určuje niektoré všeobecné podmienky pre rozvoj miest a obcí, ako aj konkrétne

regulatívy vzťahujúce sa k riešenému územiu. Tieto výstupy sú záväzným dokumentom pre riešenie ÚPN obce Čelovce aj pre definovanie projektových zámerov v PHSR obce.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja BBSK na roky 2015-2023

Dňa 11. decembra 2015 bol Uznesením Zastupiteľstva Banskobystrického samosprávneho kraja č. 198/2015 s konečnou platnosťou schválený nový Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja na roky 2015-2023.

Na základe výsledkov analýzy a zvolenej stratégie rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja sa najvhodnejšie rozvojové projekty a aktivity budú zameriavať na 4 strategické priority nasledovne:

Prioritná oblasť 1: Zdravé a adaptabilné prostredie - Zelený región

Prioritná oblasť 2: Lepšia kvalita života – Služby pre ľudí

Prioritná oblasť 3: Konkurencieschopná ekonomika –udržateľné a konkurencieschopné miestne ekonomiky

Prioritná oblasť 4: Partnerstvá

Plán sociálneho a ekonomického rozvoja mikroregiónu Veľký potok – Ipel'

Plán sociálneho a ekonomického rozvoja mikroregiónu Veľký potok – Ipel' bol vypracovaný v rokoch 2003 – 2004 pre všetky členské obce, medzi ktoré patrí aj obec Čelovce. Cieľom je zvýšiť kvalitu života pre občanov MR Veľký potok – Ipel' do roku 2015. Dokument bude aktualizovaný pre programovacie obdobie EU rokov 2014 – 2020.

2.2 Prírodné a geografické pomery

Obec Čelovce, v minulosti nazývaná a Hontianske Čelovce, sa nachádza na juhovýchodnom okraji Krupinskej planiny, v doline Čelovského potoka, ktorý pramení v chotári obce pod vrchom Skala. Smer toku je južný, preteká cez stred obce a v blízkosti obce Balog nad Ipľom sa vlieva do Ipľa. Krajinný reliéf tvoria ostro rezané chrbty z andezitických tufitov vulkanického pôvodu. Najvyššie položené miesto Šibeničná tabľa sa nachádza vo výške 500 m n.m. Výškovú scenériu dotvárajú ďalej vrchy Skala, Plešovica, Sená hora, Dedová hora, Opavská hora. Celková plocha chotára je 3 687 ha, čo je najväčšia katastrálna výmera v okrese Veľký Krtíš. Chotár je odlesnený, len strmšie úbočia dolín a juhozápadná časť chotára sú porastené bukovým a dubovým lesom. Častou drevinou je aj agát biely. Značnú časť chotára pokrývajú lúky a pasienky.

Obec Čelovce leží bokom od štátnej cesty I/75 prechádzajúcej juhom okresu Veľký Krtíš z Levíc smerom na Lučenec. Od okresného sídla Veľký Krtíš je obec vzdialená asi 25 km smerom na západ, do sídla susedného okresu Krupina je vzdialenosť tiež 25 km a to severným smerom. Chotár obce Čelovce susedí so šiestimi obcami Veľkokrtíšskeho okresu a to: Opava, Seľany, Širákov, Ďurkovce, Vinica a Hrušov. Katastrálna hranica obce ďalej kopíruje časť okresnej hranice na severe, tu sa dotýka katastrov obcí okresu Krupina: Cerovo, Čabradský Vrbovok Drienovo. Krajším úsekom na západe sa dotýka hranice Nitrianskeho kraja, kde susedí s obcou Plášťovce. Obec tak leží na hranici dvoch krajov a troch okresov.

Chotár obce je nepravidelný a kopcovitý. Nadmorská výška sa pohybuje v rozmedzí od 292 do 537 m n.m. Najvyššie položeným miestom v okolí obce je Opavská hora (577 m n.m.), ktorá sa nachádza na hranici s obcou Opava. V katastri Čeloviec sú najvyššie položenými miestami Šibeničná tabľa (500 m n.m.), Pustý hrad (470 m n.m.), Rakytová hora (463 m n.m.), Rožková (452 m n.m.) a Vlčí vrch (439 m n.m.) Stred obce je vo výške 340 m n.m. V dôsledku takmer 250 metrového prevýšenia v rámci chotára je rozdiel teploty medzi obcou a vyššie položenými lazmi.

Zrážky prinášajú najmä južné a západné vetry. Teplota sa pohybuje od -24 °C do +34°C. Územie spadá do mierne teplej oblasti, klimatického okrsku B5, ktorý je charakterizovaný ako okrsk mierne teplý, mierne vlhký, vrchovinový.

Flóra a fauna

Územie Čeloviec patrí do oblasti teplomilnej panónskej flóry. Na celú oblasť sa viažu mnohé teplomilné druhy rastlín. V minulosti sa výborne darilo ovocinárstvu (čerešne, hrušky, slivky, jablone, orechy). Rekultiváciami pre poľnohospodársku veľkovýrobu v 80. rokoch 20. storočia sa väčšina týchto stromov zlikvidovala. Flóra je zastúpená plejádou chránených a zriedkavo sa vyskytujúcich rastlín. Na katastrálnom území Čeloviec sa nachádza rad floristických a faunistických genofondových lokalít a prírodne hodnotných území.

Flóra

Južné exponované svahy vytvárajú vhodné podmienky pre výskyt suchotepломilných (xerotermných) druhov rastlín. Na okolitých lúkach rastú typické teplomilné druhy rastlín: pakost krvavý, túžobník obyčajný, oman srstnatý, rumanovec farbiarsky, kotúč poľný, lipkavec sivý, rozchodník šesťradový. Pozornosť zaujme určite aj vzrastom nízka, ale hodnotou vysoká čerešňa krovitá, ktorá je zaradená medzi zraniteľné druhy. Z bylín stoja za spomenutie skorocel prostredný, horčinka väčšia, bôľhoj lekársky, šalvia lúčna, ľadenec rožkatý, hrdobarka obyčajná. Z tráv sa uplatňujú prsiarka lúčna, lipnica lúčna, ovsík obyčajný.

Okolité lesy tvoria teplomilnejšie spoločenstvá dubovo-hrabových a cerových lesov, ktoré vystupujú po teplejších a suchších, južne orientovaných svahoch, resp. po chrbtoch pohorí do vegetačného stupňa bučín. Spoločenstvá jelšín a vrb sprevádzajú brehové porasty potokov, občasne v nich možno pozorovať zvyšky nepôvodných euroamerických hybridných topoľov. V malej miere tu nájdeme aj ihličnany v zastúpení borovíc, smrekov a smrekovcov, ktoré boli umele vnesené do porastov pri zalesňovaní. Lesy zaberajú z celkovej rozlohy Čeloviec približne tretinu a sú tvorené predovšetkým listnatými drevinami – dub letný, dub cerový, hrab obyčajný, miesto tu majú aj introdukované dreviny – borovica čierna, agát biely. V podraze sa darí javoru mliečnemu, javoru poľnému, lipe veľkolistej, brestu väzovému. S pomedzi krovitých drevín sa tu vyskytuje trnka obyčajná, vtáčí zob, ruža šípová a lieska obyčajná. Jarabina oskorušová je na tomto mieste chráneným stromom.

Fauna

Z hľadiska druhej pestrosti fauny bezstavovcov patrí okolie Čeloviec medzi veľmi bohaté územia Slovenska. Pre túto oblasť je charakteristický výskyt teplomilných a suchomilných stepných až lesostepných druhov. Zároveň sa tu vyskytujú druhy charakteristické pre listnaté, najmä dubové lesy nižších polôh. Z motýľov sa tu vyskytuje – vidlochvost ovocný, vidlochvost feniklový, pestroň vlkovec, jasoň rešetliakový, okáň hruškový, z chrobákov – fúzač bukový, f. piesočný, krasone a zlatone, bystruška kožovitá, b. zlatomedená, b. fialová, roháč veľký, modlivka zelená. Spomedzi stavovcov sú zastúpené v území cicavce – piskor obyčajný, jež bledý, zajac poľný, líška obyčajná, faunu plazov zastupujú v území jašterica zelená, jašterica obyčajná, jašterica múrová, slepúch lámavý, užovka hladká, užovka stromová, užovka obojková, salamandra škvrnitá, skokan hnedý, ropucha obyčajná, ropucha zelená.

2.3 Súčasná krajinná štruktúra

Trvalé trávne porasty

Trvalé trávne porasty (TTP) sa v riešenom území nachádzajú na výmere 868,05 ha, čo predstavuje zhruba 63,14% celkovej výmery poľnohospodárskeho pôdneho fondu a 23,57 % z celkovej výmery k.ú.

Orná pôda a trvalé kultúry

Orná pôda a trvalé kultúry spolu zaberajú plochu o výmere 1 374,64 ha, z toho orná pôda sa nachádza na ploche 486,48ha, vinice na ploche 0,07 ha, záhrady na ploche 20,05 ha. Spolu to je 37,33% z celkovej výmery katastrálneho územia.

Vodné toky a plochy

Riešeným územím preteká menej nápadný vodný tok Čelovský potok. V obci Balog nad Ipľom sa vlieva do rieky Ipľ. Sprievodná vegetácia vodného toku je významným ekostabilizačným prvkom v krajine.

Sídlné a technické prvky (antropogénne prvky)

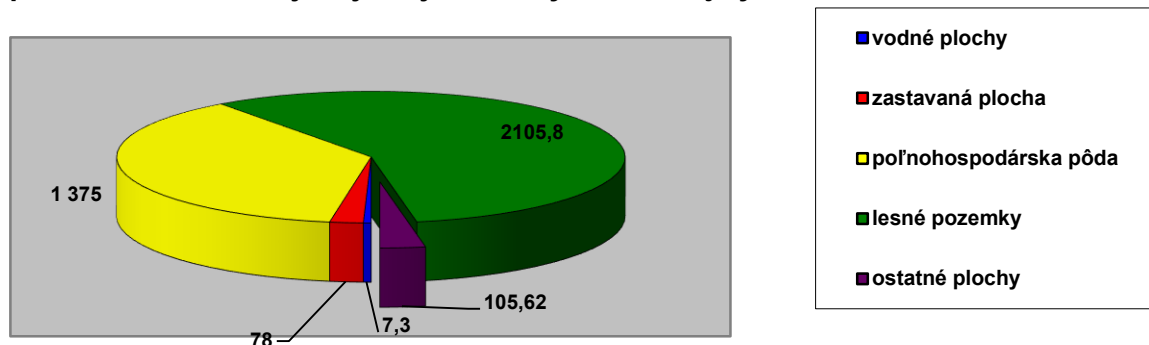
- energovody a produktovody
- dopravné objekty a línie
- poľnohospodárske objekty
- lesohospodárske a vodohospodárske objekty
- obytné a administratívne plochy
- sídelná vegetácia
- rekreačno-oddychové, športové a kultúrno-historické objekty

Zastúpenie jednotlivých kultúr a druhov pozemkov v obci

Obec	Celková výmera (ha)	Lesné pozemky (ha)	Poľnohosp. pôda (ha)	Vodné plochy (ha)	Zastavaná plocha (ha)	Ostatné plochy (ha)
Čelovce	3 682	2105,80	1374,64	17,9	78,01	105,62

Zdroj: ŠÚ SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Graf - podiel tried súčasnej krajinnej štruktúry k celkovej výmere obce

Zdroj: ŠÚ SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

2.4 Ochrana prírody a krajiny

Ochrana prírody a krajiny predstavuje predchádzanie zásahom a obmedzovanie zásahov, ktoré ohrozujú, poškodzujú alebo ničia podmienky a formy života, prírodné dedičstvo, prirodzený estetický vzhľad krajiny, znižujú jej ekologickú stabilitu, ako aj odstraňovanie následkov týchto zásahov. Povinnosť chrániť všetky zložky prírody je zakotvená v rade zákonných opatrení, základným zákonom je Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. V zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny sa pre územnú ochranu prírody a krajiny stanovuje päť stupňov ochrany, pričom rozsah obmedzení sa so zvyšujúcim stupňom ochrany zväčšuje. Prvý stupeň ako všeobecná ochrana platí na celom území SR všade tam, kde nie je vyhlásená územná ochrana v jednotlivých kategóriách chránených území. Druhý až piaty stupeň predstavuje osobitnú ochranu, a to v zmysle územného členenia, alebo v zmysle druhej ochrany.

Okres Veľký Krtíš má v porovnaní s ostatnými regiónmi SR malé množstvo vyhlásených chránených území. Vyhlásené chránené územia zahŕňajú podstatnú časť ekologicky najcennejších častí prírody týchto okresov. Rovnako to platí aj o územiach označovaných ako ekologicky významné segmenty krajiny. V rámci starostlivosti o chránené územia nie sú zatiaľ spracované programy starostlivosti resp. osobitné režimy ochrany. Taktiež v rámci starostlivosti o chránené druhy neboli vypracované osobitné režimy ochrany. Vzhľadom k týmto údajom je nanajvýš dôležité rešpektovať aktuálne zákonné normy v oblasti ochrany prírody a krajiny, realizovať opatrenia navrhované v odborných dokumentoch (R-ÚSES apod.) a zároveň sa venovať oblasti prevencie, výchovy a vzdelávania.

Vyhlásené chránené územia

V záujmovom území sa nenachádzajú žiadne vyhlásené chránené územia.

Základnou súčasťou európskej politiky pri ochrane biodiverzity a ekosystémov je úplná realizácia sústavy NATURA 2000, ktorá má vytvoriť súvislú európsku sieť osobitne chránených území, ktorú budujú členské krajiny nezávisle na národných sústavách chránených území. Na území obce Čelovce sa nevyskytuje územie siete NATURA 2000.

Územný systém ekologickej stability

Udržanie ekologickej stability na Zemi je základnou nevyhnutnou podmienkou princípu trvale udržateľného rozvoja. Účelom dokumentov ÚSES je stanoviť celoplošný systém obhospodarovania krajiny s cieľom zachovať, udržať alebo vytvárať stabilitu krajinného systému. Konkrétne to znamená ochranu a vytvorenie podmienok pre existenciu a rozvoj genofondu (najmä ohrozeného), zachovanie biodiverzity, blokovanie rozvoja negatívnych procesov a podporovanie rozvoja prirodzených (samoregulačných) procesov.

V k.ú. obce sa nenachádzajú územia a časti prírody s významnými biologickými a estetickými hodnotami a prvkami prírody.

2.5 Životné prostredie

Ochrana životného prostredia spočíva v ochrane jednotlivých jeho zložiek, v minimalizácii negatívnych vplyvov na životné prostredie a v rešpektovaní princípov trvalo udržateľného rozvoja. Povinnosť chrániť všetky zložky životného prostredia je zakotvená v rade zákonných opatrení, ako napr.:

- Zákon NR SR č.127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení nesk. predpisov,
- Zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení nesk. predpisov,
- Zákon č. 525/2003 Z. z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie v znení nesk. predpisov,
- Zákon č. 478/2002 Z.z. o ochrane ovzdušia v znení nesk. predpisov,
- Zákon č. 401/1998 Z.z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v znení nesk. predpisov,
- Zákon č. 386/2009 Z.z. o odpadoch v znení nesk. predpisov.

V oblasti životného prostredia patria k samostatne sledovaným tieto zložky:

- ovzdušie, pôda, voda, odpady, hluk a vibrácie, žiarenie

Ich stav významnou mierou vplyva aj na stav zdravotného stavu obyvateľstva. V riešenom území patrí k najviac zaťaženým zložkám voda a pôda, a to z dôvodu absencie likvidácie odpadových vôd a ako dôsledok vplyvu intenzívneho poľnohospodárstva. Samostatnou zložkou sú odpady.

Znečistenie ovzdušia je taký stav, kedy najvyššie prípustné koncentrácie škodlivých látok v ovzduší sú prekročené. Na stave znečistenia ovzdušia sa podieľajú vplyvy globálne (diaľkový prenos znečisťujúcich látok) i lokálne (emisie z miestnych zdrojov znečistenia ovzdušia).

Medzi hlavné miestne zdroje znečistenia ovzdušia patria v riešenom území:

- lokálne vykurovanie,
- automobilová doprava,
- sekundárna prašnosť spôsobená poľnohospodárskou a stavebnou činnosťou a nedostatočným čistením komunikácií,
- diaľkový prenos.

Pôda ako zložka životného prostredia je zároveň základným výrobným prostriedkom odvetvia poľnohospodárstva. Pôdny fond je chránený zákonom č. 307/1992 Zb. o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu.

Základnými zdrojmi znečistenia pôd v riešenom území sú:

- poľnohospodárstvo,
- veľkoplošné hospodárenie so sprievodnými javmi (ťažká mechanizácia, chemizácia, nafta, poľné hnojiská, meliorácie) spôsobuje zmeny štruktúry pôdy a jej biologickú degradáciu,
- vytváraním veľkých osevných plôch došlo k odstráneniu rozptýlenej krajinskej vegetácie, čím sa zvyšuje riziko vodnej aj veternej erózie,
- osídlenie so svojimi sprievodnými javmi,
- odpady,
- odpadové vody,
- doprava.

Kľúčovým predpisom v **odpadovom hospodárstve** je zákon č. 79/2015Z.z. o odpadoch v znení nesk. predpisov. Zákon definuje náležitosti programov odpadového hospodárstva (POH), pôsobnosť orgánov štátnej správy, povinnosti právnických a fyzických osôb, náležitosti nakladania s odpadom, recyklačný fond a i. Nový zákon je platný od 21.4.2015 a účinný bude od 1.1.2016.

Hluk a vibrácie zhoršujú kvalitu životného prostredia a negatívne pôsobia nielen na zdravie ľudí, ale aj na flóru a faunu. Nebezpečnosť ich pôsobenia spočíva v tom, že v porovnaní s inými negatívnymi faktormi (napr. chemikálie) nezanechávajú žiadne merateľné rezíduá. Hladina hluku v riešenom území nemá príliš veľkú hodnotu.

Žiarenie

Na celkovej radiačnej záťaži obyvateľstva sa podieľa kozmické žiarenie a prirodzená rádioaktivita hornín, hydrosféry a atmosféry. K tomuto pristupujú umelé zdroje (používanie umelých rádioizotopov v medicíne, produkty jadrového odpadu, havárie jadrových elektrární apod.). Najnebezpečnejším z prírodných zdrojov žiarenia je radón, presnejšie jeho dcérske produkty, ktoré sa zachytávajú na prachových časticách vo vzduchu a následne sú vdychované do pľúc, kde sa usadzujú a ožarujú pľúcne tkanivá. V súčasnosti sa venuje pozornosť monitoringu radónového ohrozenia v pôdach, stavebných materiáloch, vodách aj budovách. Požiadavky na obmedzenie radónového ožiarovania sú zakotvené aj v právnych normách. Riešené územie má nízku alebo strednú úroveň radónového rizika.

2.6 História, osídlenie, urbanistický vývoj

2.6.1 Historický vývoj obce

Obec patrila do hontianskej župy. Do roku 1923 bola začlenená do územia slúžnovských okresov Bzovík, Balog nad Ipľom (od r. 1869), Nenince, Veľká Čalomija (18*90-1904) a Nekyje (dnes Vinica). Od roku 1*923 pripadla k okresu Modrý Kameň, v rokoch 1938 – 1960 Krupina, 1960 – 1968 Zvolen a od roku 1968 patrí do okresu Veľký Krtíš.

Začiatkom 19. Storočia, v roku 1828 bolo v obci 135 domov a mala 823 obyvateľov. Hlavným spôsobom života obyvateľov obce bolo poľnohospodárstvo a ovocinárstvo, do 18. Storočia aj vinohradníctvo. Obec sa vtedy preslávila vďaka pestovaniu ovocia, zvlášť čerešní. Z nich jednej odrode dala aj meno Čelovská chrupka. Obživu obyvateľom poskytovali aj okolité lesy, kde pri ťažbe lesa pracovali čelovskí muži, pri výsadbe zasa ženy. Podobne ako v iných dedinách, aj v Čelovciach bolo niekoľko remeselníkov. V tom období to boli najmä kováči (v r. 1910 piati), jeden strojník, traja krajčíri, šesť obuvníkov a čižmárov, traja mlynári, štyria murári, dvaja tesári, spolu 23 mužov a 1 žena.

Obdobie obidvoch vojen prežila obec bez väčších strát. Len na jar roku 1919 bola ohrozovaná vojskom maďarskej armády, ktoré pod zámienkou proletárskej revolúcie obsadzovalo pohraničné územie mladej Československej republiky. Po vojne mal Modrý Kameň záujem o pričlenenie obce späť do jeho okresnej pôsobnosti, avšak v Modrom Kameni ešte nebol vybudovaný podnik ČSAD a spojenie do Krupiny cez Nenince a Čebovce bolo pre obyvateľov Čeloviec výhodné. Čelovce spolu s Opavou boli v júli 1945 odčlenené a pripojené k územiu Krupinského okresu na základe opatrenia Povereníctva vnútra, expozitúry v Banskej Bystrici.

Poľnohospodárske družstvo v Čelovciach vzniklo až 7.2.1958, kedy už socializácia poľnohospodárstva pomaly končila. Veľkou škodou v období kolektivizácie bolo, že sa vyrúbalo množstvo starých, ale plodiacich čerešní, nakoľko prekážali vytváraniu veľkých poľnohospodárskych celkov. Podobný údel vtedy stihol aj novozaložené ovocné sady – jabloňový a čerešňový, ktoré síce neboli vyrúbané, ale zanedbané. Poľnohospodárstvo nestačilo zaistiť hmotné zabezpečenie obyvateľstva, preto najmä po I. svetovej vojne dochádzalo k vystaňovaniu. Tento vývoj sa udržal aj po II. svetovej vojne, keď najmä mladí ľudia hľadali ľahší život v mestách. K 1.1.1995 žilo v obci 400 obyvateľov. Keď zoberieme do úvahy, že obec mala v roku 1828 celkom 135 domov a 823 obyvateľov, znamená to úpadok, pretože do tohto roku sa obec rozvíjala. Význam obce v minulosti dosvedčuje aj tá skutočnosť, že sa tu okolo r. 1630 konalo aj stoličné zhromaždenie.

Niektoré udalosti 20. storočia:

- 1928-29 – silné mrazy spôsobili veľké škody na stromoch
- 1929-30 – z prietrže mračien západne od dediny vznikla povodeň
- 1936 – stavia sa štátna cesta Šahy – Modrý Kameň, využíva sa kameňolom v Čelovciach
- 1937 – zahájenie výstavby štátnej cesty Trpín – Seľany
- 1938 – v obci je obvodná žandárska stanica pre Čelovce, Hrušov a Opavu
- 1939 – v obci zriadili notársky úrad a telefónnu linku s ústredňou obsluhovanou vojakmi, v Čelovciach bol aj lekár pre okolité obce
- 1942 – premáva súkromný autobus
- 1946 – zriadená definitívna telefónna linka
- 10.5.1949 – pridelené poštové auto
- 1.11.1950 – zriadená pravidelná linka ČSAD do Krupiny, vybudovaná garáž z vlastných prostriedkov
- 1952 – zriadená poradňa pre matky s deťmi, zriadenie poštového úradu
- 1953 – zriadená predajňa s textilným tovarom
- Máj 1954 – povodeň
- 22.6.1957 – povíchrca spôsobila lesnú kalamitu

Obecná kronika sa viedla do roku 1957 a nanovo až od roku 1990.

2.6.2 Historický vývoj názvu obce

Podľa súpisov stredovekých listín prvé písomné zmienky o obci sú z roku 1295 pod názvom Chol.

Čelovce	Chol 1295, Chal 1296, Csol 1260, Chaal 1314, Chaly 1433, Cal 1477, Csall 1481, Čelowce 1773, Cschall 1788, Csal 1863, Csall 1913, Čelovce 1920, Čelovce 1927
----------------	--

Symboly obce

	<p><i>Erb obce-</i> s obvyklou poľnohospodárskou tematikou podľa pečatidla z r. 1814, ozvláštnenou šikmo delenou pažiťou (v origináli mrežovanou). V zelenom štíte zo zlatej pažite so štyrmi šikmými zelenými pruhmi vpravo vyrastajúce tri zlaté bezostné klasy na listnatých stebľoch, ľavý prehnutý, vedľa strieborný položený lemeš, za ním zlaté ľavošikmé kosisko striebornej kosi, dolnou časťou pokrývajúce pažiť.</p> <p><i>Symboly obce</i> Čelovce sú zaevidované v Heraldickom registri Slovenskej republiky pod signatúrou C-78/99.</p>
---	---

2.7 Kultúrne dedičstvo

2.7.1 Kultúrno-historické pamiatky

V zmysle medzinárodných dohôd je kultúrne dedičstvo definované nasledovne: „Kultúrne dedičstvo tvoria historické a kultúrne hodnoty vytvorené predchádzajúcimi generáciami bez ohľadu na dobu a miesto ich vzniku. Predstavuje hmotné i nehmotné veci a predmety, jednotlivé objekty, ucelené súbory a komplexy“.

Historické a kultúrne hodnoty vytvorené predchádzajúcimi generáciami je potrebné ochraňovať. Obce môžu v zmysle zákona číslo 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu, § 14, ods. 4 rozhodnúť o utvorení a odbornom vedení evidencie pamätihodností obce. Do evidencie pamätihodností obce možno zaradiť okrem hnutelných vecí a nehnuteľných vecí aj kombinované diela prírody a človeka, historické udalosti, názvy ulíc, zemepisné a katastrálne názvy, ktoré sa viažu k histórii a osobnostiam obce. Rozhodnutia vo veci pamätihodností obcí sú prerokované v obecných zastupiteľstvách a schválené uzneseniami.

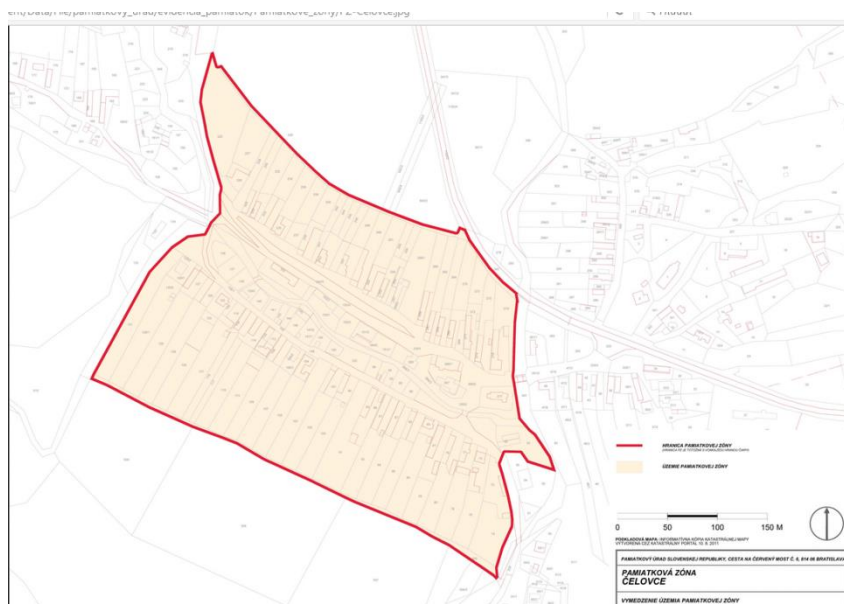
2.7.2 Zoznam pamiatok z ÚZKP

V obci Čelovce sa nachádza jedna pamiatka zapísaná v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok Slovenska.

Pamiatková zóna Čelovce	<p>Pamiatková zóna je územie s historickým sídelným usporiadaním, územie kultúrnej krajiny s pamiatkovými hodnotami alebo územie s archeologickými nálezmi a archeologickými náleziskami, ktoré možno topograficky vymedziť. (§ 17 ods.1 zákona NR SR č. 49/2002 o ochrane pamiatkového fondu). <i>Bola vyhlásená 24.10.1997.</i></p> <p>Predmetom pamiatkovej ochrany je zachovaný historický pôdorys obce s objektmi ľudovej architektúry s typickými regionálnymi prvkami, vrátane hospodárskych objektov a kultúrnej krajiny, ktorá obec obklopuje.</p>
--------------------------------	--

Zdroj: ÚZKP SR

Mapa pamiatkovej zóny obce Čelovce

Zdroj: UZKP SR

2.7.3 Pamätihodnosti v obci

Rímsko-katolícky kostol	Rímskokatolícky kostol Nanebovzatia Panny Márie bol prestavaný v roku 1673 na staršom základe. V roku 1886 ho prestavali a opravovali v roku 1957 aj neskôr, čím sa porušila jeho pôvodná podoba.
Evanjelický kostol	Bol postavený v barokovo-klasicistickom štýle v roku 1793, bol obnovený v roku 1865 a neskôr viac krát opravovaný. Kamenná neskorobaroková krstiteľnica je z roku 1784, zvon z roku 1872. Z polovice 19. Storočia je organ, ktorý opravovali v roku 1950.

2.7.4 Významné osobnosti v obci

Pavel Sekerka	Narodený v roku 1760, bol farárom v obci, kde pôsobil plných 40 rokov. Bol horlivý, učenlivý, viedol cirkevníkov aj ku štepárstvu.
Pavel Petřík	Známy ako hudobný skladateľ, pedagóg a zbormajster. Narodil sa 27.9.1893 v Čelovciach. Je známym autorom operiet, zborov a menších skladieb, harmonizoval cirkevné chorály. Viedol robotnícky spevokol Sitno v Banskej Štiavnici a v roku 1936 založil a viedol Spevokol horehronských učiteľov. Zbieral ľudové piesne z Hontu.
Juraj Bizov	Narodil sa 18.9.1895, zomrel 15.4.1984 vo veku 89 rokov a vyučil sa v Balašských Ďarmotách. Po vyučení pracoval v Čelovciach ako stolársky majster. Bol všestranne nadaný a pokrokový. Bol milovníkom divadla, pre ktoré zhotovil aj kulisy. Ako prvé divadlo v r. 1924 našťudovali hru Kamenný chodníček. Mal fotoaparát, jeho koníčkom bolo aj rádio. Bol ľudovým liečiteľom.

Zdroj: obec

2.8 Architektúra

2.8.1 Ľudová architektúra v obci

Čelovce boli v minulosti tradičnou hontianskou dedinou s radovou potočnou zástavbou. Po obidvoch stranách potoka sa stiahne zástavba obytných budov radených pozdĺžnou osou kolmo na os cesty. Návstie pokračuje povedľa potoka zástavbou verejných budov (obecný dom, krčma, kováčska vyhňa) radených pozdĺž ulice. Ulice tvoria rôzne výškové terasy, svahy medzi nimi sú zarastené zeleňou. Kamenné trojpriestorové domy, často podmurované pivnicami, boli postavené zväčša v 19. a začiatkom 20. storočia. Niektoré mali stĺpové podstrešie na čelnej, miestami a i na dvorovej strane. Sedlové strechy dnešných domov boli pokryté slamou, niektoré ešte v polovici 20. storočia, neskôr škridľou a eternitom. Domy majú malé okná s hladkými kamennými šambránami alebo jednoduchým štukovým lemovaním. Koncom 19. a zač. 20. storočia sa stavali murované domy so stĺpovým podstrešením na čelnej strane, majú sedlové strechy s veľkou podlomenicou nesenou drevenými stĺpmi a pokryté sú tvrdou krytinou. Podmurovka tvorí základ stĺpovej loggie. Zaujímavým typom sú domy s dvomi murovanými stĺpmi na bočnej fasáde, ku ktorým sú pristavané do uhla stodoly uzatvárajúce dvor od záhumnia.

Spôsob stavby bol veľmi jednoduchý. Vnútorne zariadenie pozostávalo z jednej izby, kuchyne a komory. Hospodárske a bočné staniská boli: stajňa, maštal' alebo konica pre kone a rožný dobytok, ovčienec alebo salaš pre ovce, chlievy pre ošípané, sieničky pre hospodárske náradie, pajty pre obilie a krmu. Tieto hospodárske priestory (maštale, šopy) sú radené za obytnou časťou a majú s ňou spoločnú strechu so zdobne vyrezávaným štítom a podlomenicou. Pivnice boli stavané mimo obce a skladovali sa v nich zemiaky. V domoch sa kúrilo drevom a k nočnému osvetleniu slúžili petrolejové lampy.

2.8.2 Urbanistická štruktúra sídla, postupnosť vývoja obce

Pre osídlenie Čeloviec je charakteristická „dvojrezistenčnosť“, ktorá je pozostatkom podvojného hospodárenia a osídlenia v minulosti. Lazy sú vzdialené až niekoľko kilometrov od dediny. Gazdovstvá sú roztrúsené po chotári jednotlivo, alebo vytvárajú malé osady. Z historických zdrojov v roku 1927 bolo v obci 116 domov, na lazoch 75, spolu 191 domov. V roku 1997 bolo trvale obývaných bytov 122.

Hlinený štvorpriestorový roľnícky dom a pivnica

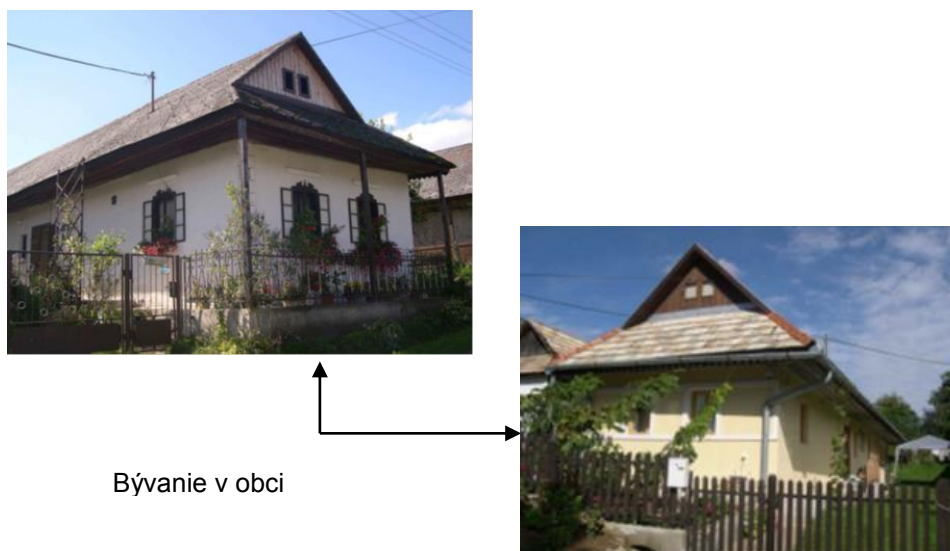

Zdroj: obec

2.8.3 Bývanie

Úroveň bývania je jednou zo základných charakteristík životnej úrovne obyvateľstva. Jej vývoj úzko súvisí s rastom počtu obyvateľstva, jeho štruktúrou a rozmiestnením. Ovplyvňuje úroveň reprodukcie pracovných síl, pôsobí na celkový životný štýl obyvateľstva. Zo štatistiky z roku 2011 vyplýva, že Čelovce mali k tomuto roku 162 bytov.

Zdroj: obec

Základné údaje o domovom a bytovom fonde za rok 2011

Obec	Byty spolu	Trvale obývané byty spolu		Neobývané domy	Neobývané domy určené na rekreáciu
		spolu	z toho RD		
Čelovce	162	80	78	75	51

Zdroj: ŠÚ SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Bývanie a jeho úroveň patria k dôležitým aspektom celkových životných podmienok obyvateľstva. Byt neplní iba materiálnu funkciu prirodzených potrieb rodiny ako základnej jednotky spoločnosti, ale zároveň je výraznou zložkou kultúrneho štandardu obyvateľstva a v nemalej miere aktívne pôsobí na regeneráciu ľudí.

V obci Čelovce a na lazoch sa zachovalo niekoľko ľudových domov z 19. storočia, ktoré spolu s príslušnými hospodárskymi budovami obklopené stromami tvoria malebné zátišia.

Obec si do dnešných dní zachovala svojrázny charakter, s tradičnými ľudovými prvkami bývania, kultúry a odevov. V obci sa nachádza mnoho takých domov, ktoré si zachovali svojrázny charakter tradičného vidieckeho osídlenia. V súčasnosti v obci prevláda trend rekonštrukcie tradičných vidieckych osídlení a ich používanie napr. na letné bývanie.

2.9 Technická infraštruktúra

2.9.1 Doprava

Dopravné väzby riešeného územia

Obec Čelovce sa rozprestiera na území okresu Veľký Krtíš. Urbanizačnou osou veľkokrtíšskeho okresu je os Zvolen – Veľký Krtíš – hranica Maďarskej republiky, na rozhraní Krupinskej planiny a Ipeľskej kotliny. Základ dopravného skeletu predstavuje súčasná trasa cesty I/75 a II/527 - cesta I/75, Levice – Veľký Krtíš – Lučenec, smer západ – východ a cesta II/527 v smere Zvolen – Veľký Krtíš – Slovenské Ďarmoty (hranica s MR) – Šahy.

Dĺžka miestnych komunikácií v obci predstavuje celkom 3 100 metrov. V obci sa nenachádzajú cesty I. kategórie ani cesty II. kategórie. Čelovcami prechádza len cesta III. kategórie s označením 2568, ktorá sa na severe napája na cestu I. kategórie - cesta I/75, Levice – Veľký Krtíš – Lučenec, smer západ – východ. Na juhu končí v obci Čelovce.

V analyzovanom území sa nenachádza železničná trať – železničná doprava.

Verejná hromadná doprava

Hromadnú autobusovú dopravu pre obec zabezpečuje SAD autobusovými spojmi s priamym spojením obce so sídelnými útvarmi Veľký Krtíš a Šahy. Počet spojov v pracovných dňoch, ale i počas víkendov nie je postačujúci. Ráno obyvatelia dochádzajúci za prácou do okresného mesta sa nedostanú skôr ako 06.30 hod., poobede sa z obce nedostanú po 16.50 hod. Cez víkendy je to len horšie. Najpriateľnejším spôsobom dopravy pre čelovčanov je dostať sa do Vinice, odkiaľ premáva viacero spojení počas celého dňa. Druhú možnosť predstavuje čelovská križovatka, ktorou priamo prechádza cesta I. kategórie I/75 a sú tu umiestnené 4 autobusové zastávky do všetkých 4 smerov.

V obci sa nachádza 1 autobusová zastávka, spojenie možno charakterizovať ako prevažne slabé, obcou neprechádza dostatok vhodných spojov nakoľko má obec excentrickú polohu voči frekventovaným cestám.

Pešia doprava

Pešia doprava je v obci najrozšírenejšia, obec je rozsiahla a pre väčšinu ľudí je pešia doprava najpoužívanejšou, keďže nemajú iné možnosti.

2.9.2 Vodné hospodárstvo

Zásobovanie pitnou vodou

V obci je zavedený verejný vodovod s vlastným zdrojom vody mimo obce, ktorý zásobuje celú obec pitnou vodou.

Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd

V obci Čelovce nebola zatiaľ realizovaná kanalizácia ani čistička odpadových vôd. V budúcnosti je potrebné uvažovať s ekologickým spôsobom čistenia a likvidácie odpadovej vody vzhľadom na

ochranu životného prostredia a prírodné prostredie a obývanosť obce. Vhodným riešením sú domové ČOV, ktoré slúžia na čistenie splaškových odpadových vôd.

2.9.3 Energetika

Širšie vzťahy

Odber elektrickej energie je v Banskobystrickom kraji zabezpečený dodávkou elektrickej energie po nadradenom prenosovom systéme ZVN 400 kV a VVN 220 kV a distribučnom rozvodnom systéme 110/22 kV, prostredníctvom energetických uzlov 400/220/110 kV rozvodní a transformátorovni. Prenosová sústava 400 kV rozvedená v južnej časti riešeného územia, s napojením na celoeurópsku 400 kV sústavu, prechádza v smere Levice – Rimavská Sobota – Moldava nad Bodvou. V energetickom uzle 400 kV rozvodne EMO je prepojená so severnou vetvou v smere EMO – Horná Ždaňa – Liptovská Mara. Banskobystrický kraj je na túto nadradenú prenosovú sústavu pripojený prostredníctvom dvoch 400 kV rozvodní a transformovni nachádzajúcich sa v riešenom území a to Rz Horná Ždaňa a Rz Rimavská Sobota.

Zásobovanie obce elektrickou energiou

V roku 1949 sa začali prípravné práce na elektrifikáciu Čeloviec. Verejné osvetlenie v dedine sa vykonalo tiež súčasne s elektrifikáciou. Vedenie elektrickej energie v obci Čelovce, tak ako aj v iných obciach okresu je vzdušné.

Plynofikácia, zásobovanie teplom

V obci Čelovce nie je zavedený plyn, domácnosti sú vykurované elektricky a tuhými palivami.

Slovensko je považované za krajinu, ktorá má ideálne prírodné podmienky na rozvíjanie využívania energie z biomasy. Takmer polovica územia Slovenska je zalesnená. Vo všeobecnosti však Slovensko podstatne zaostáva vo využívaní biomasy v porovnaní s tým, čo je v súčasnosti dostupné a technicky uskutočniteľné. Súčasné využitie biomasy pokrýva približne 4,0 %.

2.9.4 Telekomunikácie

Po telekomunikačnej stránke patrí riešený SÚ Čelovce do MTO Čelovce a do UTO Veľký Krtíš. Spojenie je prevádzkané diaľkovými telekomunikačnými káblami, ktoré prechádzajú cez okresné sídlo Veľký Krtíš a z ktorého paprštekovite je rozvetvená telekomunikačná sieť v okrese. Jedná sa o digitálnu ústredňu. Uzlový okruh je vybudovaný káblovým vedením TCEKE. Kapacita ústredne je postačujúca na súčasné požiadavky na telefonizáciu a má možnosť rozšírenia kapacity. V obci sa nenachádza verejný telefón.

Iné druhy telefónnej siete

V oblasti služieb, poskytovaných prostredníctvom mobilnej siete sú mobilní operátori prevádzkujúci analógovú sieť NMT 450 MHz, digitálnu sieť GSM 900 MHz, GSM 1800 MHz a UMTS.

V rámci pokrytia územia Slovenska signálom Verejnej rádiatelefonickej siete sú vybudované základňové stanice pre šírenie signálu VRS systémom GSM 900 MHz a GSM 1800 MHz. V súčasnosti pôsobia na Slovenskom trhu traja mobilní operátori – Orange Slovensko, a.s. Bratislava, spoločnosť T-mobile a Telefonica O₂. Tieto spoločnosti majú na území Slovenska rozmiestnené svoje základňové, prenosové a centrálné stanice podľa vlastných navrhnutých koncepcií rozvoja. V obci Čelovce majú zatiaľ pokrytie len Orange a T-Mobile a úroveň pokrytia je veľmi slabá.

2.10 Sociálna infraštruktúra

2.10.1 Kultúra, osвета

Kultúrny dom	Kino	Folklorný súbor	Knižnica	Múzeum
áno	-	áno	áno	nie

Zdroj: vlastný prieskum

V katastri obce okrem uvedených v tabuľke sa nachádzajú dva kostoly, kostol evanjelický z roku 1793 a kostol katolícky z roku 1673.

2.10.2 Občianska vybavenosť

Elektrická energia	Plyn	Kanalizácia	Vodovod	Materská škola	Základná škola	Stredná škola	Obchod
áno	-	-	áno	áno	áno	-	áno

Zdroj: ŠÚ SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

2.10.3 Rekreačia a športové aktivity

hotel	ubytovňa autocamping.	Motel	Turistická ubytovňa	Ubytovanie na súkromí	reštaurácia	Lyžiarsky vleč	pohostinstvo	telocvičňa
-	-	-	1x	2x	-	-	1x	-
futbalové ihrisko	tenisové kurty	basketbalové ihrisko	plavecký bazén	kľzisko	Multifunkčné ihrisko	zjazdovka	cyklotur. trať značená	náučný chodník
-	1x	1x	-	-	1x	-	-	-

Zdroj: vlastný prieskum

Chatová oblasť	Chalupy	Záhradkárská osada	Táborisko	Gulášovisko	Vodná plocha
-	-	-	-	-	1x

Zdroj: vlastný prieskum

Poľovný revír	Rybársky revír	Chránené územia	NATURA 2000- územia	Chránené stromy	Mokrade	Minerálny prameň	Studničky
1x	-	-	-	-	-	-	6x

Zdroj: vlastný prieskum

V katastri obce sa nachádza celkom 6 ks studničiek, z čoho je jedna studnička používaná na pitnú vodu a je z prekrytím.

V katastri obce sa rozprestiera poľovný revír na rozlohe 2105,80 ha, je to srnčí poľovný revír, funguje tu čelovské poľovnícke združenie, ktorého predsedom je Jaroslav Krupa. Chránené územia sa v obci nenachádzajú.

2.11 Hospodárska základňa

2.11.1 Priemyselná výroba

Okres Veľký Krtíš patrí v rámci Banskobystrického kraja, ale aj v rámci Slovenskej republiky medzi okresy s nízkou mierou industrializácie. Priemyselná výroba je v zásade lokalizovaná len do sídla okresu, mesta Veľký Krtíš, kde ju reprezentujú podniky strojárskoho, potravinárskeho a textilného priemyslu. V poslednom období sa etablovalo aj niekoľko zahraničných spoločností na území mesta Veľký Krtíš. Okrem toho tu pôsobia menšie výrobné prevádzky na báze živnostenského podnikania a remeselných činností, prípadne miestne filiálne prevádzky ďalších podnikov sídlacích mimo okresu, nepresahujúce lokálny, najvyšší regionálny význam. Pracovné príležitosti v obci okrem miestnej samosprávy (Obecný úrad, MŠ, ZŠ, Komunitné centrum...) sú v oblasti súkromného sektora, hlavne v poľnohospodárstve a v službách (napr. Lesy Čelovce s.r.o., Agro Čelovce s.r.o. a DUZO s.r.o.).

Popri veľkom priemysle sa už v súčasnosti vytvára skupina malých a stredných podnikov a drobných živnostníkov, orientovaných predovšetkým na uspokojovanie potrieb vlastného regiónu a na rozširovanie a spetrovanie ponuky najmä spotrebného a potravinárskeho tovaru na vnútornom trhu. Pre tieto aktivity treba vytvárať výhodné legislatívne, administratívne a ekonomické podmienky, pretože okrem prínosu vyplývajúceho z vlastnej výrobnéj produkcie sú aj dôležitým zdrojom pracovných príležitostí.

2.11.2 Hospodárska činnosť v obci

NÁZOV FIRMY (ŽL)	Sídlo firmy, miesto podnikania	PREDMET ČINNOSTI
Peter Obert	Čelovce 149	Uskutočňovanie stavieb a ich zmien
Jaroslav	Čelovce 107	Maloobchodná činnosť
KristinComet		
Oto Bojtoš	Čelovce 21	Ťažba dreva
Jozef Fišer	Čelovce 136	Stavebné práce
Pavel Miška M-AGRO	Čelovce 94	Poskytovanie služieb
Filip Kamenský	Čelovce 179	Poskytovanie služieb v lesníctve a poľovníctve

Zdroj: www.zrsr.sk, www.orsr.sk

V obci aktívne prevádzkuje svoje podnikanie 6 živnostníkov a 3 právnické osoby (Lesy Čelovce s.r.o., Agro Čelovce s.r.o., DUZO s.r.o.).

2.11.3 Nerastné suroviny a prírodné zdroje

Ťažba rudných a nerudných surovín

Ťažba rudných surovín v obci nie je zastúpená.

Minerálne pramene

Na území obce Čelovce sa nenachádzajú zdroje minerálnych vôd.

2.11.4 Poľnohospodárstvo a pôda

Spolu (ha)	Poľnohospodárska pôda (ha)						Lesná pôda v ha	Vodné plochy v ha	Zastavaná plocha v ha	Ostatná plocha v ha
	poľnohos- podárska spolu	orná pôda	TTP	záhrady	vinice	Ovocné sady				
3682	1374,64	486,48	888,16	20,05	0,07	-	2105,8	17,9	78,01	105,6

Zdroj: obec

Poľnohospodárska prvovýroba

Celková výmera poľnohospodárskeho pôdneho fondu v obci tvorí 1374,64 ha, čo predstavuje 37,33 % z celkovej výmery obce. Celková výmera obce je 3682 ha vrátane poľnohospodárskej pôdy, lesných pozemkov, vodných plôch a zastavaných plôch.

Obyvatelia obce sa od najstarších čias, na ktoré existujú písomné pramene, živil poľnohospodárstvom. Obec Čelovce bola známa hlavne ovocinárstvom, do 18. Storočia aj vinohradníctvom. V jej chotári sa pestovali hlavne čerešne. Jedna odroda má meno Čelovská chrupka.

Osoby registrované a podnikajúce na území obce ako SHR

Názov subjektu	Predmet činnosti
Bojtoš Oto	Výroba poľnohospodárskych výrobkov, iné činnosti
Retzan Norbert	Výroba poľnohospodárskych výrobkov, iné činnosti
Bojtoš Štefan	Výroba poľnohospodárskych výrobkov, iné činnosti
Kružic Ondrej	Výroba poľnohospodárskych výrobkov, iné činnosti

Zdroj: obec

2.11.5 Lesné hospodárstvo

Základným právnym predpisom upravujúcim starostlivosť o lesy je zákon č. 326/2005 o lesoch v znení neskorších predpisov. Podľa tohto zákona sú lesy jedným z najväčších bohatstiev našej vlasti, sú jednou zo základných zložiek životného prostredia a poskytujú trvalý zdroj dreva pre priemyselné odvetvia. Lesy ovplyvňujú a zlepšujú podnebie, vodné a pôdne pomery, vytvárajú prirodzené prostredie pre mnohé druhy rastlín a živočíchov, aj ich spoločenstiev, uchovávajú prírodné krásy a sú aj zdrojom zdravia a osvieženia obyvateľstva.

V záujmovom území lesy pokrývajú viac ako štvrtinu jeho rozlohy (41,2 %).

Celková výmera ZÚJ (ha)	Výmera lesov (ha)	Lesnatosť (%)
3682	2105,80	57,19

Zdroj: ŠÚ SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Lesné pozemky obhospodaruje štátny sektor – Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik Banská Bystrica, odštepny závod Levice.

Podľa vegetačných lesných stupňov môžeme zaradiť dané katastrálne územie do 1.lesného vegetačného stupňa (dubový) a 2. lesného vegetačného stupňa (dubovo-bukový).

Podľa kategorizácie lesov môžeme lesy v riešenom území zadeliť nasledovne:

- lesy hospodárske
- lesy ochranné

Drevinová skladba porastov je diferencovaná vzhľadom na nadmorskú výšku, expozíciu a ďalšie prírodné podmienky. Územie patrí do panónskej flóry, do obvodu prametranskej xerothermnej flóry a do okresu Ipeľsko – rimavská bráda. Väčšinu územia pokrývajú spoločenstvá dubovo – hrabových a cerových lesov, po chrbtoch pohorí prechádzajú do vegetačného stupňa bučín. V malej miere nájdeme aj ihličnany v zastúpení borovic, smrekov a smrekovcov, tie však boli umelo vnesené do porastov pri zalesňovaní.

Väčšinu lesov zaberajú listnaté dreviny: dub letný, dub cerový, hrab obyčajný, nájdeme tu aj introdukovanú drevinu borovicu čiernu, ďalej agát biely. V podraсте majú priaznivé podmienky javor mliečny, javor poľný, lipa veľkolistá, brest väzový. Vo vyšších polohách nájdeme buk lesný. Z krovitých drevín tu nájdeme teplomilnú trnku obyčajnú, vtáčí zob, ružu šípovú, liesku obyčajnú a ďalšie.

Lesné byliny majú v tejto lokalite nitrofilný charakter, na ktoré poukazujú nasledovné druhy: lipkavec obyčajný, prhľava dvojdomá, blyskáč cibulkatý, cesnačka lekárska, pakost smradľavý. Z ďalších lesných bylín tu môžeme vidieť plúčnik lekársky, kuklík mestský, kostihoj hľuznatý, zbehovec plazivý. Z tráv sú v danej lokalite zastúpené lipnica hájna, mednička jednokvetá, mrvica lesná.

Poľovníctvo

Takmer celé územie veľkokrtíšskeho okresu má vynikajúce podmienky pre život poľovnej zveri. Je to dané množstvom lesných porastov, poľnohospodárskeho charakteru krajiny s možnosťou obživy, ako aj striedaním oboch druhov pôdneho fondu a množstvom remízok pre úkryt a odpočinok zveri. Podľa vyhlášky MP SR č. 91/1997 Z.z. o poľovných oblastiach a o akostných triedach poľovných revírov je poľovný revír v obci srnčí a má rozlohu 2105,80 ha.

Súvislejšie lesné komplexy striedajúce sa s trávnymi porastmi a ornou pôdou, dostatok vody a úkrytov vytvárajú optimálne podmienky pre výskyt poľovnej zveri v katastri obce Čelovce. Nájdeme tu srnčiu a diviačiu zver. Opatrný prieskumník lesov tejto poľovnej lokality tu zbadá jeleňa európskeho, daniela škvrnitého, ale aj muflóna lesného. Svoje nezastupiteľné miesto v okolitej prírode majú aj predátori, zo srstnatých tu žijú predovšetkým líška hrdzavá, jazvec lesný, kuna lesná a kuna skalná. Z tých vzácnejších je to najmä mačka divá. Najpočetnejšou poľovnou

srstnatou zverou je srnec a diviak. Z pernatej zveri sa vyskytuje bažant jarabý, sojka obyčajná a rôzne druhy spevavcov.

Katastrálne územie obce Čelovce patrí pod poľovnícky spolok Čelovce, miestnemu spolku je predsedom Jaroslav Krupa.

2.12 Rekreačia a cestovný ruch

Trendy v cestovnom ruchu

Európska komisia cestovného ruchu (ETC) v roku 2004 označila za hlavné faktory ovplyvňujúce rozvoj CR demografiu, zdravie, uvedomelosť a vzdelávanie, voľný čas, cestovné skúsenosti, životný štýl, informačné technológie, dopravu, trvalo udržateľný rozvoj a bezpečnosť. Počet starších ľudí v Európe neustále rastie. Mnoho seniorov odchádza do predčasného dôchodku, má vyššie disponibilné príjmy, teší sa lepšiemu zdraviu. To má za následok rýchlejší rast dopytu tejto kategórie ľudí po cestovnom ruchu. Zdravotné povedomie návštevníkov je čoraz väčšie a ovplyvňuje najmä voľbu cieľového miesta a životný režim počas dovolenky. Čoraz populárnejšou je dovolenka spojená so vzdelávaním. Pri plánovaní dovolenky má významnú rolu história, umenie a kultúrne podujatia. Súčasná spoločnosť kladie zvýšené nároky na ľudí a ich denný režim, čo sa prejavuje v raste nárokov na voľný čas a možnosti oddychu. Rastie aj pragmatickosť návštevníkov v CR, ich sebaistota, požiadavky a znalosť vlastných práv, čo súvisí s predchádzajúcimi skúsenosťami. Rastie podiel kritických názorov na kvalitu a dôraz sa kladie na pomer kvality a ceny. Rastie význam internetu, ktorý umožňuje nielen vizuálnu prezentáciu, ale aj priamy nákup produktov cestovného ruchu. V dopravných službách sa do popredia dostáva záujem o cestovanie železnicou, a najmä vysokorýchlostnými vlakmi. Rastie aj sieť nízkotarifných leteckých spoločností, zatiaľ čo cestné siete sa stávajú preťažené a klesá podiel klasického cestovania. Medzi populáciou naďalej rastie environmentálne povedomie, čo ovplyvňuje rast záujmu o cieľové miesta rozvíjajúce sa na základe trvalej udržateľnosti. Aktuálne trendy v cestovnom ruchu – rast záujmu o kvalitu, luxus, pohodlie a bezpečie, – záujem o relax, uvoľnenie, aktívnu dovolenku, pobyty wellness a pobyty v kúpeľoch, – dopyt po produktoch pre jednu osobu, – rast záujmu o krátkodobé pobyty v zahraničí, – individuálne organizovaná dovolenka zameraná na kultúru, umenie a históriu (rast záujmu o strednú a východnú Európu), – potreba ponuky cenovo dostupných produktov, – spokojnosť zákazníkov sa prejavuje v ich opätovnom návrate, – rast záujmu o osobnejší prístup v poskytovaní služieb (malé rodinné podniky), – úzka špecializácia poskytovateľov služieb na produkt pre vybranú cieľovú skupinu, – trend „späť k začiatkom“, ktorý súvisí s preferenciami tráviť jednoduchšiu dovolenku (ubytovanie v hoteli nahradiť ubytovaním v bungalove, resp. stane), – nezáujem o sprostredkovanú organizáciu dovolenky oproti zvýšenému záujmu o priame rezervovanie a nákup služieb prostredníctvom internetu.

Obec Čelovce má reálny potenciál predovšetkým pre rozvoj vidieckej turistiky vrátane agroturistiky (ktorá je forma vidieckej turistiky poskytovaná podnikateľmi v poľnohospodárskej výrobe a slúži im ako dodatočný alebo ďalší finančný zdroj k udržaniu alebo rozšíreniu hlavného podnikateľského programu). Tieto aktivity sú bezprostredne späté s prírodou, krajinou a vidieckym prostredím, prispievajú k celkovému rozvoju obce najmä tým, že umožňujú zhodnotiť danosti vidieckeho prostredia (lazičky osídlenie, ovocinárstvo, pivničky), a to i pri pomerne nízkej finančnej náročnosti, vytvoria nové pracovné príležitosti a napomáhajú obnove a rozvoju obce.

Cez vidiecky turizmus sa do procesu turizmu a rekreácie zapája vidiecke osídlenie, a to:

- zabezpečením vybavenosti a služieb pre CR priamo v obciach,
- zabezpečením rekreačného pobytu v obciach a osadách, pričom tieto môžu získať aj funkciu rekreačného útvaru,
- poznávaním vidieckeho spôsobu života až aktívnou prácou v rámci tzv. agroturistiky.

Východiskom pre obec Čelovce, čo sa cestovného ruchu týka je zachovanie tradície, zvyklostí a spôsobu života čelovčanov. Obec poskytuje počas celého roka konkrétny produkt cestovného ruchu, ktoré môžu návštevníci využívať. Je to ponuka produktu „EKOMÚZEUM Hont“. Produkt vidieckeho cestovného ruchu je založený na domácich zdrojoch a je realizovaný obyvateľmi obce.

Zviditeľniť vidiek pomáha aj produkt „Regionálna značka HONT“, ktorej držitelia prostredníctvom certifikovaných výrobkov a služieb propagujú priamo vidiek, z ktorého pochádzajú výrobky a kde sa priamo poskytujú služby.

V obci sa nenachádzajú žiadne ubytovacie kapacity. Obec má však vytvorené podmienky pre ubytovanie na súkromí priamo v obci aj na lazoch. Je možnosť nevyužívané objekty postupne rekonštruovať a poskytovať služby v oblasti vidieckeho cestovného ruchu.

2.13 Ľudský potenciál

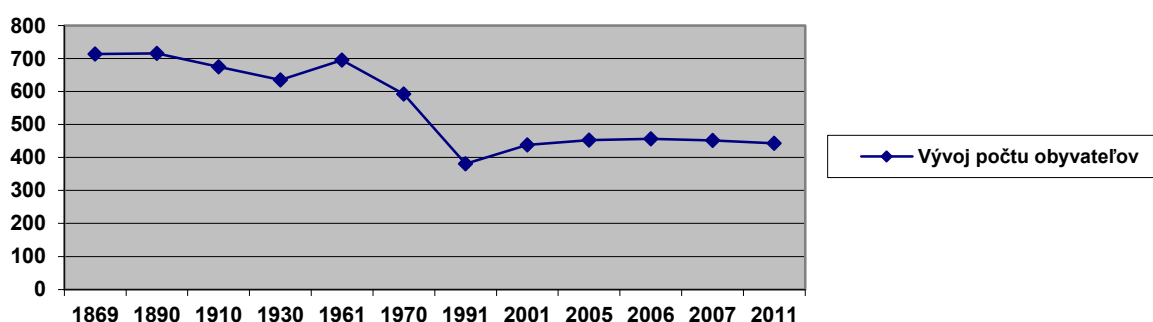
2.13.1 Obyvateľstvo

Vývoj počtu obyvateľov

1869	1890	1910	1930	1961	1970	1991	2001	2005	2006	2007	2011
714	716	675	635	696	593	381	438	453	457	452	443

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica

Graf – vývoj počtu obyvateľov

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica

Celkový počet obyvateľov v obci za sledované časové obdobie narastal až do roku 1970. Zatiaľ, čo v roku 1869 mala obec 714 obyvateľov, v roku 1890 mala 716 obyvateľov. Tento stav sa viac menej udržiaval na rovnakej hladine až do roku 1970, od kedy sa počet obyvateľov začal znižovať. Od roku 1970 sa stále znižovala hranica, v roku 1991 mala obec len 381 obyvateľov, niekoľko rokov za tým sa uchovala približne táto hodnota, žiadne výrazné kolísanie nebolo, len mierne stúpanie. Od roku 2001 sa počet obyvateľov stabilizoval a pohybuje sa zhruba na rovnakej úrovni. Štatisticky je zaznamenaný mierny trend celkového znižovania počtu obyvateľov.

Trendy v demografii

Rok	Prírodný prírastok		Migrácia obyvateľstva		Celkový Prírastok/úbytok
	narodení	zomrelí	prist'ahovaní	vyst'ahovaní	
2013	10	13	10	7	0

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica

V obci dochádza dlhodobejšie k prírodnému úbytku obyvateľstva spôsobeného vyššou mierou úmrtnosti v porovnaní s pôrodnosťou. Stav dokumentuje tabuľka od roku 2002 po rok 2013.

Tabuľka – celkový prírastok/úbytok

Obec	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Čelovce	9	11	4	-5	-9	8	0	7	-11	15

Zdroj: ŠÚ SR, Stav a pohyb obyvateľstva BBSK roky 2002-2013

Veková štruktúra obyvateľov k poslednému sčítaniu v roku 2011 a vývoj od roku 2002 do 2011

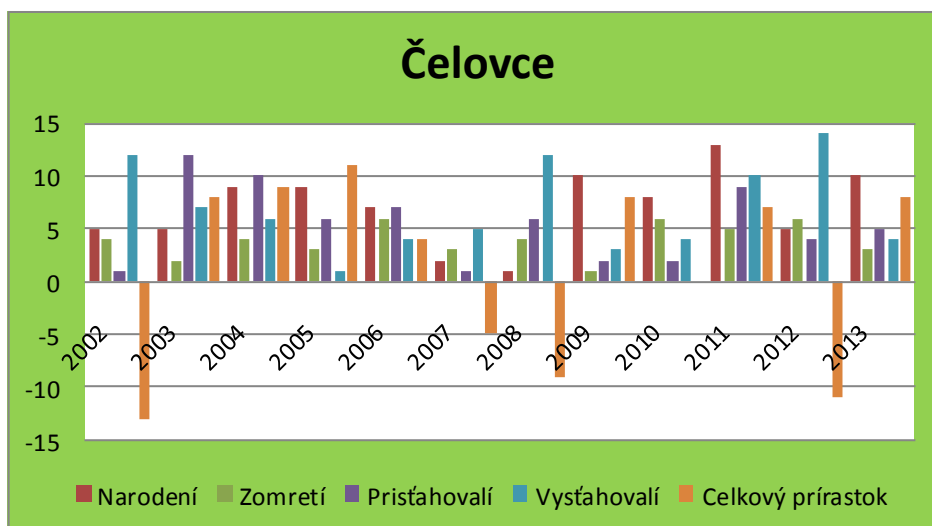
	Predproduktívny vek	Produktívny vek	Poproduktívny vek	Spolu
Sledované územie	12,78	70,44	16,78	100
Okres Veľký Krtíš	14,06	72,48	13,46	100
Banskobystrický kraj	12,77	74,15	13,08	100
Slovenská republika	15,41	71,81	12,78	100

Zdroj: SOBD 2011

Tabuľka - Prírodný prírastok/úbytok, migrácia – demografické saldo

Čelovce	Narodení	Zomretí	Prist'ahovalí	Vyst'ahovalí	Celkový prírastok
2002	5	4	1	12	-13
2003	5	2	12	7	8
2004	9	4	10	6	9
2005	9	3	6	1	11
2006	7	6	7	4	4
2007	2	3	1	5	-5
2008	1	4	6	12	-9
2009	10	1	2	3	8
2010	8	6	2	4	0
2011	13	5	9	10	7
2012	5	6	4	14	-11
2013	10	3	5	4	8

Zdroj: ŠÚ SR, Stav a pohyb obyvateľstva BBSK roky 2002-2013

Zdroj: ŠÚ SR, Stav a pohyb obyvateľstva BBSK roky 2002-2011

Tabuľka – Veková štruktúra obyvateľstva

MUŽI	POČET	%	ŽENY	POČET	%
0 - 14	45	21,88	0 - 14	64	27,47
15 - 64	160	73,21	15 - 64	135	60,51
65 a viac	11	4,91	65 a viac	28	12,02

Obec	predproduktívny vek	produktívny vek	poproduktívny vek
Čelovce	109	295	39

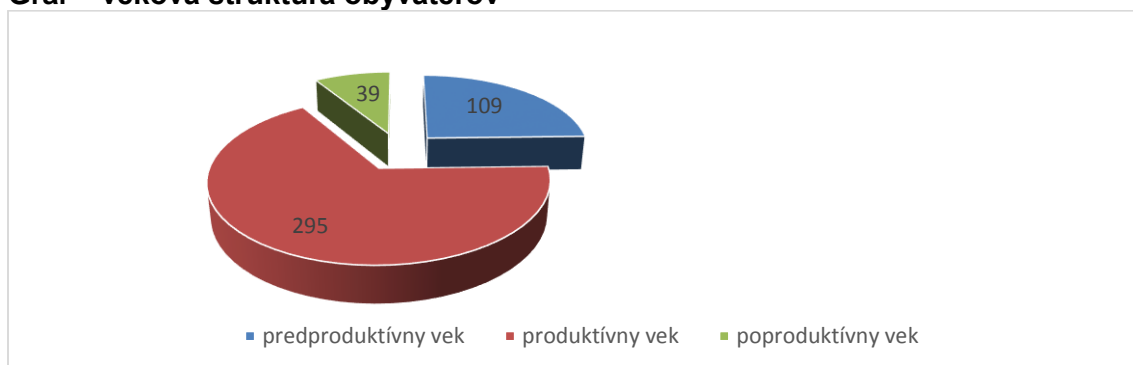
Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, 2011

Rok 2012	predproduktívny vek (0-14)	produktívny vek (15-59)	poproduktívny vek (55+Ž, 60+M)
Počet osôb	97	272	63

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, 2012

V obci nedochádza k úbytku obyvateľstva v predproduktívnom veku, čo súvisí s Rómskym obyvateľstvom v obci a ich pôrodnosťou. Pomer obyvateľov žijúcich v obci Čelovce v predproduktívnom a poproduktívnom veku nie je vyrovnaný, najväčšiu skupinu tvoria obyvatelia v produktívnom veku a obyvatelia v poproduktívnom veku tvoria malú skupinu.

Graf – veková štruktúra obyvateľov

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

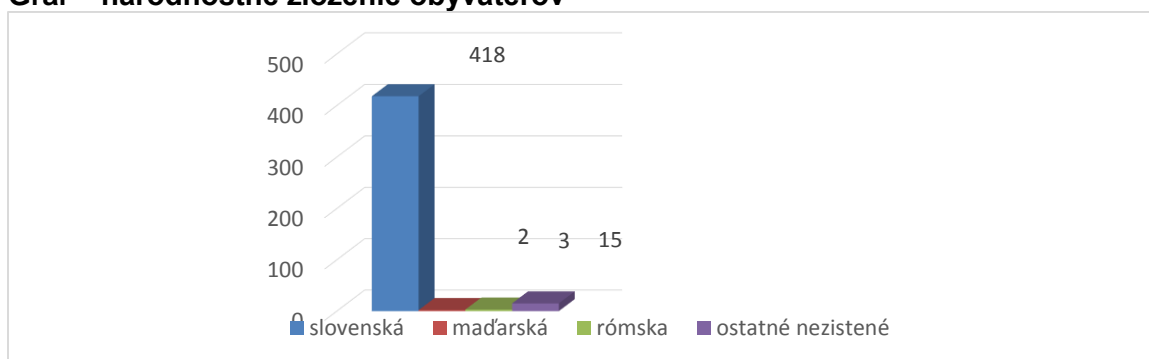
Tabuľka - Národnostné zloženie obyvateľov

Národnosť	Muži	Ženy	Spolu
Slovenská	204	214	418
Maďarská	1	1	2
Rómska	2	1	3
Ukrajinská	1	2	3
Česká	2	1	3
Nezistená	6	3	9
Spolu	216	222	438

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Väčšina obyvateľov obce je slovenskej národnosti 95,43 %. Ostatné národnosti v obci sú vyrovnané. Nedominuje ani rómska národnosť, hoci sa v obci nachádza Rómska osada. Obec vlastným prieskumom zistila, že v obci žije viac ako 25 % Rómov.

Graf – národnostné zloženie obyvateľov

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Tabuľka - Náboženské vyznanie obyvateľov

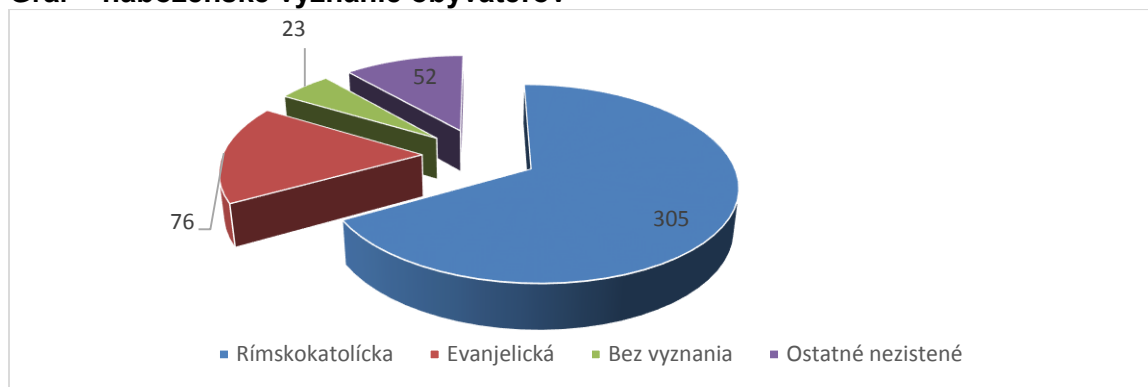
Náboženské vyznanie	Muži	Ženy	Spolu
Rímskokatolícka cirkev	152	153	305
Pravoslávna cirkev	2	3	5

Evanjelická cirkev augsburského vyznania	34	42	76
Bez vyznania	13	10	23
Iné	1	0	1
Nezistené	14	14	28
Spolu	216	222	438

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

V obci prevláda obyvateľstvo rímskokatolíckeho vyznania, celkom 305 obyvateľov, čo predstavuje 69,63% obyvateľstva Čeloviec. Bez vyznania a nezistené predstavujú len minimálne hodnoty, 76 obyvateľov tu žije evanjelického vyznania.

Graf – náboženské vyznanie obyvateľov

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Tabuľka - Najvyššie skončený stupeň vzdelania obyvateľstva

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	Pohlavie		Spolu
	muži	ženy	
Základné	71	89	160
Učňovské (bez maturity)	27	14	41
Stredné odborné (bez maturity)	33	15	48
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	1	0	1
Úplné stredné odborné (s maturitou)	16	24	40
Úplné stredné všeobecné	1	3	4
Vyššie odborné vzdelanie	0	1	1
Vysokoškolské bakalárske	2	1	3
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	4	5	9
Vysokoškolské spolu	6	6	12
Študijný odbor prírodné vedy	1	0	1
odbor technické vedy a náuky II (textilná v., sprac. kože, dreva, plastov, v. hud. nástrojov, architekt., staveb., dopr., pošty, telekom., automatiz., špec. odb.)	2	2	4
spoločenské vedy, náuky a služby I (filozof., ekon., polit. a práv. vedy, ekonomika a manaž., obchod a služby, SŠ- OA, HA, praktická š., učeb. odb.)	2	1	3
spoločenské vedy, náuky a služby II (histor., filolog., pedag. a psych. vedy, publicistika a informácie, telových., učiteľstvo, SŠ - gym.)	0	3	3

nezistený	1	0	1
Bez školského vzdelania	52	61	113
Nezistené	9	9	18
Spolu	216	222	438

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Najväčší počet obyvateľov obce má ukončené základné vzdelanie a učňovské vzdelanie a stredné odborné vzdelanie bez maturity. Z celkového počtu obyvateľov tvorí táto skupina až 71,68 % obyvateľov Čeloviec.

2.13.2 Kluby, združenia a spolky

Kultúrno-spoločenský život je v obci zabezpečovaný nielen prostredníctvom obecného úradu, ale tiež v rámci záujmových združení občanov. V obci Čelovce aktívne pracujú nasledovné združenia a spolky:

- Dobrovoľný hasičský zbor
- Miestny odbor Matice slovenskej
- Poľovnícke združenie
- Spevácka skupina Čelovce
- Včelárske združenie

Podujatia v obci

Kultúrno-spoločenské aktivity uskutočňované v obci pre obyvateľov i pre návštevníkov udáva nasledujúci prehľad:

- Február – maškarný ples
- Jún – Deň detí
- Júl – Športový deň, futbalový turnaj o putovný pohár starostu obce
- Júl/August – Futbalový turnaj v rámci Komunitného centra
- Október – úcta k starším, poďakovanie za úrodu
- December – Mikulášsky večer a vianočná besiedka

Obec má veľmi dobré podmienky na rozvoj športových aktivít mládeže aj všetkých ostatných záujemcov. V strede obce, pod evanjelickým kostolom sa nachádza viacúčelové ihrisko, ktoré je možné využívať na rôzne druhy športov v lete aj zime ako klzisko. Viacúčelové ihrisko bolo postavené v roku 2013 z prostriedkov Leader a je pravidelne využívané miestnymi občanmi, hlavne Rómskou mládežou.

2.14 Trh práce

Pracovné príležitosti – zamestnanosť

- Obecný úrad
- Materská a základná škola
- Obchod
- poľnohospodárstvo

Počet živnostníkov v obci: 6

Počet SHR: 4

Tabuľka - Bývajúce obyvateľstvo ekonomicky aktívne, rozdelenie podľa odvetvia hospodárstva

Odvetvie ekonomickej činnosti	Ekonomicky aktívne osoby			
	muži	ženy	spolu	z toho dochádza do zamestnania
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	26	19	45	17
Lesníctvo a ťažba dreva	4	1	5	3
Ťažba uhlia a lignitu	3	0	3	1
Výroba potravín	1	2	3	0
Výroba nápojov	1	0	1	0
Výroba odevov	0	1	1	0
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	1	0	1	1
Výroba papiera a papierových výrobkov	0	1	1	0
Tlač a reprodukcia záznamových médií	1	0	1	0
Výroba chemikálií a chemických produktov	0	1	1	0
Výroba výrobkov z gumy a plastu	1	1	2	0
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	2	0	2	0
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	4	2	6	3
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	1	2	3	1
Výroba elektrických zariadení	0	3	3	0
Výroba strojov a zariadení i. n.	2	1	3	1
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	1	1	2	0
Výroba nábytku	2	1	3	1
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	0	2	2	0
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	1	0	1	0
Výstavba budov	10	0	10	6
Inžinierske stavby	1	1	2	0
Špecializované stavebné práce	2	3	5	2
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	1	0	1	1
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	2	5	7	2
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	6	12	18	9
Pozemná doprava a doprava potrubím	5	0	5	3
Skladové a pomocné činnosti v doprave	2	0	2	1
Ubytovanie	0	1	1	0
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	2	1	3	0
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	2	1	3	2
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	0	1	1	1
Právne a účtovnícke činnosti	0	1	1	0
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	1	1	2	0
Reklama a prieskum trhu	0	1	1	1
Prenájom a lízing	7	0	7	6
Bezpečnostné a pátracie služby	2	0	2	2

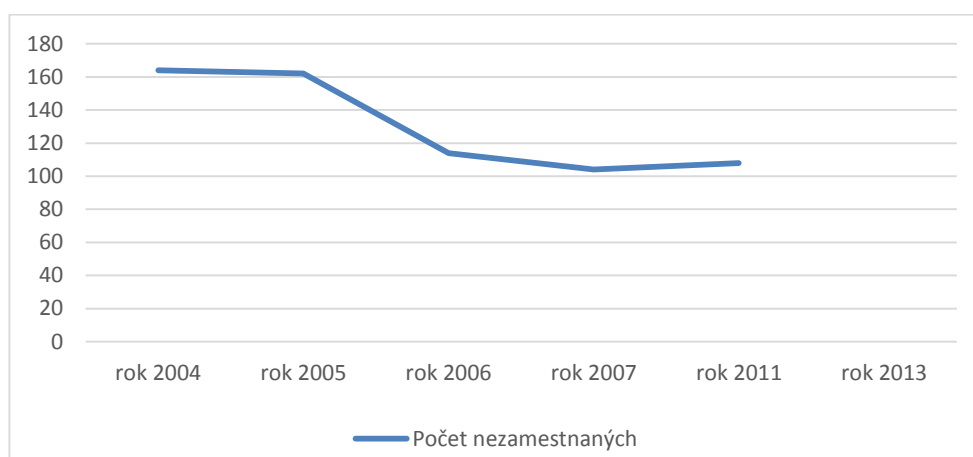
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	0	1	1	0
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	9	6	15	11
Vzdelávanie	3	3	6	3
Zdravotníctvo	2	4	6	5
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	0	1	1	1
Činnosti členských organizácií	0	1	1	0
Ostatné osobné služby	0	2	2	2
Nezistené	10	10	20	3
Spolu	118	94	212	89

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica, SOBD 2011

Tabuľka a graf - Priemerný počet evidovaných nezamestnaných

Rok	2004	2005	2006	2007	2011	2013
Počet nezamestnaných	164	162	114	104	108	107

Zdroj: SU SR – KS B. Bystrica

Zdroj: UPSVaR Veľký Krtíš

Priemerný počet nezamestnaných od roku 2004 postupne klesal. Od roku 2007 je počet evidovaných nezamestnaných na rovnakej úrovni a dosahuje počet tesne nad 100 osôb. V evidencii nezamestnaných sú väčšinou dlhodobo nezamestnaní, viac ako 24 a 48 mesiacov. Tento stav je spôsobený tým, že v obci nie sú takmer žiadne pracovné miesta a v blízkom okolí sú obsadené miestnymi občanmi. V celom okrese Veľký Krtíš abscentuje tvorba nových pracovných miest.

Tabuľka - Porovnanie ekonomickej aktivity obyvateľstva s nezamestnanosťou v roku 2013

Ekonomicke aktívni obyvatelia	Evidovaní nezamestnaní	Miera nezamestnanosti
212	107	46,23

Zdroj: UPSVaR Veľký Krtíš

Od roku 1989 sa na vývoji zamestnanosti začalo výrazne prejavovať spomalenie dynamiky hospodárskeho rastu. Obnova tvorby pracovných miest a zrýchlenie dynamiky sa prejavilo koncom 90-tych rokov minulého storočia. V súčasnosti pre celú ekonomiku je charakteristická vysoká miera nezamestnanosti a nízka tvorba nových pracovných miest. Svetová hospodárska kríza ovplyvnila nezamestnanosť v celej SR. Vývoj nezamestnanosti vo všeobecnosti zaznamenával až do roku 2008 klesajúci trend. Relatívny počet evidovaných nezamestnaných obyvateľov v SR a regióne prezentuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka - Miera evidovanej nezamestnanosti podľa: územie, pohlavie a rok v %

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Slovenská republika	15,6	13,1	11,4	9,4	8,0	8,4	12,7	12,5	13,6	14,4	13,5
Banskobystrický kraj	22,8	19,5	18,3	16,1	14,1	14,3	19,2	18,9	19,8	20,8	18,3
Okres V. Krtíš	30,3	26,4	25,6	21,6	19,5	19,1	23,7	23,7	24,5	25,9	23,4
Muži	31,6	25,1	25,3	19,6	17,1	17,0	23,0	22,2	23,5	25,5	22,8
Ženy	28,8	28,3	25,9	23,9	22,3	21,5	24,5	25,5	25,7	26,3	24,0

Zdroj: ÚPSVAR, 2003-2013

Vyššia miera evidovanej nezamestnanosti bola takmer počas celého obdobia v prípade ženskej populácie. V roku 2013 dosiahla úroveň 24 %. Najvyššiu úroveň dosiahla v roku 2003 (28,8 %). V absolútnom vyjadrení počet nezamestnaných neustále rastie.

Najväčší počet nezamestnaných obyvateľov pripadal na skupinu vo veku od 35-49 a riziková skupinu nad 50 rokov. V tejto skupine podiel neustále narastá. K zníženiu podielu dochádza v prípade skupiny od 15 do 24 rokov, kedy do roku 2013 klesol podiel na 18 %.

Tabuľka - Počet uchádzačov o zamestnanie podľa veku v %

Okres V. Krtíš	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
15-24	20	19	19	17	16	15	17	17	17	20	18
25-34	27	26	25	25	23	22	23	23	23	22	22
35-49	40	41	40	41	41	40	38	37	35	35	37
50 a viac	13	15	16	18	20	23	23	24	25	22	24

Zdroj: ÚPSVAR, 2003-2013

Verejné služby zamestnanosti

Na zabezpečovanie práva občanov na zamestnanie je zriadený ÚPSVaR ako verejnoprávna inštitúcia, ktorý v rozsahu svojej pôsobnosti, ako jeden z viacerých subjektov v súčinnosti s reprezentatívnymi organizáciami zamestnancov a zamestnávateľov vykonáva politiku zamestnanosti. ÚPSVaR je hlavnou inštitúciou realizujúcou politiku trhu práce, čo je systém podpory a pomoci občanom pri ich začleňovaní na pracovné miesta na trhu práce formou sprostredkovania zamestnania, poskytovania poradenstva, prispôsobovaním profesijnej štruktúry nezamestnaných a zamestnancov pomocou rekvalifikácií, podporovanie vytvárania nových pracovných miest zamestnávateľmi pomocou poskytovania príspevkov v rámci aktívnej politiky trhu práce a poskytovaním podpory v nezamestnanosti. Pri poskytovaní verejných služieb zamestnanosti obec spolupracuje s ÚPSVaR vo Veľkom Krtíši, pri vytváraní dočasných pracovných miest, ktoré sú nevyhnutným predpokladom zachovania pracovných návykov dlhodobo nezamestnaných. Obec spolupracuje rovnako aj pri realizácii aktívnej politiky trhu práce (AFTP), v rámci ktorej sa pomocou nástrojov AFTP predovšetkým podporuje vytváranie nových pracovných miest zamestnávateľmi, ako aj obcou samotnou. Obec v oblasti aktívnej politiky zamestnanosti dočasne zamestnáva nezamestnaných občanov v rámci aktívnych prác

a malých obecných služieb. V prevažnej miere výkon týchto pracovných činností zahŕňa údržbu verejných priestranstiev.

2.15 Financovanie obce

Podľa zákona č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov, obec financuje svoje potreby predovšetkým z vlastných príjmov, dotácií zo štátneho rozpočtu a z ďalších zdrojov. Vlastné príjmy v rozsahu podľa osobitných predpisov sú:

- a) príjmy z majetku obce a z majetku prenechaného obci do užívania (nájom),
- b) výnosy z miestnych daní a z miestnych poplatkov,
- c) podiely na daniach v správe štátu,
- d) výnosy z pokút uložených za priestupky,
- e) iné príjmy.

Obec môže na plnenie svojich úloh použiť návratné zdroje financovania a prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov. Na plnenie rozvojového programu obce alebo na plnenie inej úlohy, na ktorej má štát záujem, možno obci poskytnúť štátnu dotáciu. Použitie štátnej dotácie je preskúmateľné štátnym orgánom podľa osobitných predpisov.

Obci, ktorej vlastné príjmy nepostačujú na plnenie úloh samosprávy, možno poskytnúť štátnu dotáciu podľa normatívu určeného vládou. Obec môže svoje úlohy financovať aj z prostriedkov združených s inými obcami, so samosprávnymi krajinami a s inými právnickými osobami alebo fyzickými osobami.

Obec si môže na plnenie svojich úloh zriadiť mimorozpočtové peňažné fondy. Na plnenie úloh spoločných pre viac obcí alebo z iného dôvodu môžu obce zriadiť spoločný fond; správu fondu vykonáva rada fondu ustanovená obcami, ktoré fond zriadili, a to podľa dohodnutých pravidiel.

Tabuľka - Hospodárenie obce celkom v eur

	2010	2 011	2012	2 013	2014
Bežné príjmy	108515	158438	162250	188196	200781
Bežné výdavky	126508	149965	159525	187614	194402
Prebytok/schodok	-17993	8473	2725	582	6379
Kapitálové príjmy	-	-	-	6143	-
Kapitálové výdavky	500	207	-	-930	-
Prebytok/schodok	-500	-207	-	5213	-
Prebytok/schodok bež. a kap.	-18493	8266	2725	5795	6379
Príjmy finančných operácií	20000	0	0	2500	0
Výdavky finančných operácií	1122	1122	1122	1122	1122
Rozdiel finančných operácií	18878	-1122	-1122	-1122	-1122
Rozdiel celkového rozpočtu	385	7144	1603	7173	5257

Zdroj: Obec

2.16 Kultúrno-spoločenský život obce

Ľudový odev, ľudové remeslá, ľudové tradície a zvyky

Kultúrno-spoločenský život čelovčanov bol neodmysliteľne spätý s ľudovotradičnými zvyklosťami. Celý rok sa s pravidelnosťou dodržiavali zvyky a obyčaje zamerané na hospodársku alebo

spoločenskú stránku života, prihliadnuc na súvislosť s cirkevným poriadkom, s rôznymi menami, ale i s príslušným časovým obdobím a jeho zvláštnosťami. Niektoré sa zachovali od čias pohanského osídlenia.

Zvyky a obyčaje, ktoré sa zachovali do dnešných čias sú zrkadlom spôsobu života predkov. Medzi tie najzaujímavejšie patrili:

- Narodenie dieťaťa – deti sa rodili doma, keď prišiel čas, zavolali pôrodnú babku, po pôrode chodila babka k žene každý deň a jej povinnosťou bolo dieťa každý deň okúpať a oprať plienky. Toto robila až do krstu, deti krstili v miestnom kostole. Žena nesmela do krstu chodiť voľne po vonku, ani plienky sa nesmeli vonku sušiť. Krštenie sa začínalo poobede, keď prišli z kostola a trvalo až do rána.
- Veľká noc – chlapci chodili po dedine so spevom za doprovodu harmoniky. Dievčatá sa pred kúpačmi skrývali a chlapci si ich museli, ak ich chceli poliať, najprv pohľadať.
- Tanečné slávnosti, hostiny, svadby – na rozlúčke s regrútmí dievčatá urobili okolo regrúta kruh a všetky s ním tancovali. Raz do roka v auguste bola púť a večer bola zábava, na ktorú prichádzali aj z druhých dedín. Veľká hostina bývala na Martina v novembri. Na Svätodušné sviatky (Turíce) sa stavali máje. Máje sa stavali pred kostolom aj v kostole a dievčatám pred domami. Niektoré mali aj viac májov postavených. Na začiatku roka bývali novoročné zábavy, kde sa mládež lúčila s gazdom a popritom prišla aj druhá mládež sa zabávať. Na zábavy chodili mamy aj s deťmi a sedeli po stranách miestnosti na laviciach.
- Žatva, zber úrody – v lete pri žatve si ľudia pomáhali navzájom. Bývalo aj 10 koscov a pokosené obilie sa delilo na čiastky a to žencom na dve tretiny a žníciam na tretinu. Pri žatve sa obilie zväžalo na určené miesto, kde sa mašinovalo. Robili sa dožinkové vence, ktoré sa dali gazdovi ako poďakovanie. Čelovce boli na okolí známe veľkou úrodou čerešní. Robili sa veľké spoločné obaračky čerešní ale aj hrušiek, kedy prichádzali na pomoc aj z iných dedín. Čerešne chodili predávať do druhých dedín aj do Maďarska alebo ich vymýšľali za taký tovar, čo sa neurodil v Čelovciach – hrozno, kukurica, bôb.

Cez rok sa robili všelijaké žarty, aby ľudia zabudli na ťažký život a ťažkú prácu. Kto sa dal nachytať, posielali ho do obchodu, aby si šiel kúpiť „tu stoj....“. Mladí v noci vynášali na strechu rôzne druhy strojov, pluhy, vozy. V zime bývali priadky, vtedy chlapi boli na lazoch a ženy si krátili chvíle na priadkach tým, že vymýšľali všelijaké huncútstvá.

2.17 Ex post hodnotenie

Obec dokázala počas predchádzajúceho programovacieho obdobia rokov 2007 – 2013 získať finančné prostriedky v hodnote 199 150 eur, vlastné zdroje boli investované v čiastke 9 945 eur. Je predpoklad, že takúto istú čiastku dokáže obec prefinancovať a zrealizovať aj v budúcom programovacom období. Celková výška investícií je závislá hlavne od možnosti spolufinancovania obce a od úspešnosti podaných projektov. Obec Čelovce bola v predchádzajúcom programovacom období úspešná v čerpaní finančných prostriedkov.

2.18 Vízia

Globálny cieľ je rámcovou predstavou o tom, ako by mala obec v budúcnosti vyzerieť, aké miesto chce Čelovce zaujať v rámci regiónu. Globálny cieľ má vyjadrovať nie len želanú, ale zároveň aj možnú predstavu o budúcnosti obce a jednotlivé ciele Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce majú smerovať k jej naplneniu.

Stratégia obce Čelovce je prezentovaná strategickým rozvojovým cieľom, ktorý obsahuje 3 špecifické ciele rozdelené na opatrenia a aktivity. Opatrenia popisujú stav, ktorý sa realizáciou Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce má dosiahnuť. Aktivity definujú konkrétne oblasti rozvoja, na ktoré sa bude obec v budúcnosti zameriavať (konkrétne projekty).

Tézy pre víziu obce Čelovce

1. Napriek geografickej polohe obce a jej dopravnej odlúčenosti od väčších miest je doprava do obce rýchla a dostupná prostredníctvom služieb poskytovaných obcou, spoluprácou občanov aj súkromnými prepravcami
2. Obec poskytuje možnosti stavať a bývať pre mladých
3. Miestne komunikácie v obci sú kvalitné a spájajú lazy s obcou.
4. Väčšina občanov má záujem pracovať, má dostatočné pracovné zručnosti a kvalifikáciu a získa prácu v obci a jej blízkom okolí, ktorá je náležite finančne ohodnotená, čím sa buduje aj miestny kapitál a rastie kúpyschopnosť občanov.
5. Noví podnikatelia majú možnosti pre rozvoj svojich aktivít, dokážu využiť a zhodnotiť miestny kultúrny, prírodný a historický potenciál pre rozvoj cestovného ruchu.
6. Obec poskytuje kvalitné podmienky pre bývanie, život aj voľný čas pre všetky vekové skupiny obyvateľov, je komplexne vybavená technickou aj environmentálnou infraštruktúrou, obchodná sieť, jej sortiment a ponuka drobných služieb sú podľa požiadaviek obyvateľov.
7. Kvalita výchovno-vzdelávacieho procesu spolu s moderným materiálo-technickým vybavením škôlky a školy napomáha rozvoju sociálneho kapitálu v obci
8. Obec pre svoj rozvoj využíva jej danosti, vzhľad, kultúrny potenciál a ľudské zdroje.
9. Obec má vybudované komunitné centrum a vzdeláva marginalizovanú rómsku komunitu

Tvorcovia Programu rozvoja obce Čelovce si vytvorili nasledovnú víziu na obdobie rokov 2016–2024.

**Obec Čelovce je infraštruktúralne vybavená,
všetci ľudia žijúci v obci sú spokojní s bývaním, majú dostatok dobre platenej práce a sú
spokojní aj s trávením voľného času.**

Turisti obec pravidelne navštevujú a aktívne využívajú jej danosti a služby.

2.18 SWOT analýzy

SWOT analýza pomáha ujasniť si súčasnú situáciu a zhodnotiť súčasný rozvojový potenciál, jej základom je audit zdrojov.

Analýza silných a slabých stránok sleduje súčasný stav v obci na základe zisteného auditu zdrojov. Je to rozdelenie toho, čo v území práve teraz máme na oblasti v súčasnosti pozitívne a negatívne s vedomím, že nie všetko čo teraz považujeme za zlé musí takým byť v budúcnosti a naopak.

Analýza príležitostí a rizík (ohrození) sa sústreďuje na budúci rozvoj obce a hľadá preň najpravdepodobnejšie možnosti a príležitosti. Opäť vychádza z auditu zdrojov, ale aj z analýzy silných a slabých stránok. Je syntézou prípravy podkladov k rozhodnutiu, kam má územie v budúcnosti smerovať a s akými rizikami treba pritom rátať.

Pomocou SWOT analýzy získame poznanie, aké sú vnútorné faktory územia a jeho súčasný potenciál (silné a slabé stránky) a aké sú vonkajšie faktory územia (príležitosti a ohrozenia), ktoré môžu a majú vplyv na jeho rozvoj.

Silné stránky

Čo sa vám páči dnes vo vašej obci?

Prírodné, klimatické, pôdne pomery, poloha obce

- Vysoké zastúpenie lesnej plochy (lesy bohaté na poľovnú zver)
- Členitý kataster - nadmorská výška od 290 – 537 m n.m.
- Cenné časti prírody (Pamiatková zóna)
- Krajinársko–esteticky pozoruhodné priestory (Čelovské lazy)
- Izolovaná poloha spôsobuje zachovanie svojskej identity obyvateľov, osídlenia či samotnej obce
- Zachované kultúrne dedičstvo, nosenie kroja ako bežného denného odevu
- Prírodné danosti v spojitosti s tichým a nerušeným prostredím tvoria bázu pre rekreačné prostredie

Technická a občianska vybavenosť, bytový fond

- Zavedený miestny vodovod v obci
- Zavedený separovaný zber komunálnych odpadov
- Verejné osvetlenie v obci, obecný rozhlas
- MŠ, ZŠ, obchod, matrika, pošta
- Amfiteáter, knižnica, komunitné centrum
- Miestne asfaltové komunikácie v obci v dĺžke 3100 metrov
- Ostatné dopravné cesty na lazoch sú poľné v dĺžke cca 10 km
- Bohatý potenciál domov na lazoch

Trh práce

- Obecný úrad, pošta
- Obchod, hostinec
- Poľnohospodárska výroba
- Ponuka pomerne lacnej pracovnej sily prevažne v robotníckych a poľnohospodárskych profesiách
- Záujem aktívnych občanov o rozvoj obce
- Bohaté skúsenosti obce s úspešnými projektmi z EU zdrojov

Kultúrne, výtvarné a stavebné hodnoty územia

- Pôvodná architektúra laznických usadlostí
- Pamiatkovo chránené objekty
- Multifunkčné ihrisko, detské ihrisko
- Obchod, hostinec

Slabé stránky

Čo sa vám nepáči dnes vo vašej obci?

Prírodné, klimatické, pôdne pomery, poloha obce

- Nepriaznivé podmienky pre poľnohospodársku výrobu
- Málo úrodné, hnedé, kamenisté vysychavé pôdy
- Kopcovitý terén
- Nízke zastúpenie ornej pôdy z poľnohospodárskej pôdy
- Ochranné pásmo vodných zdrojov
- Nízke zastúpenie vodných plôch
- Poloha na rozhraní okresov Veľký Krtíš, Levice, Zvolen

- Okrajová poloha v okrese Veľký Krtíš, veľké vzdialenosti do najbližších dedín
- Väčšie dopravné vzdialenosti do väčších sídiel V. Krtíš 31 km, Krupina 30 km, Zvolen 60 km, Šahy 28 km
- Nízka frekvencia autobusových spojov a poloha mimo hlavného cestného ťahu (10 km)
- Spádovitá odkázanosť (zdravotníctvo, obchody, banka) na obec Vinica a Hrušov

Technická a občianska vybavenosť, bytový fond

- Chýbajúca verejná kanalizácia
- Nevybudovaná čistiareň odpadových vôd
- Nedostatočné zásobovanie elektrickou energiou
- Nízka úroveň komunikácií
- Štátna cesta III. triedy s nedostatočnou zimnou i letnou údržbou
- Štrkové cesty – zjazdné počas celého roka ale prašné
- Poľné cesty – zjazdné len sezónne
- Náročnosť bývania na lazoch z pohľadu prístupových ciest (zima, jar)
- 40,6 % domov je v obci neobývaných (75 domov) alebo len cez víkend, cca polovica je na lazoch
- Priemerný vek domov je 56 rokov, bez stavebných pozemkov
- Nevyhovujúci prístup k domom na lazoch

Trh práce

- Neekonomická poľnohospodárska výroba nedáva pracovné príležitosti v požadovanom počte
- Nízka koncentrácia potenciálnych zákazníkov v prípade rozvoja remeselníckych a iných služieb
- Malé šance zamestnať sa v blízkej väčšej obci Vinica
- Zložitá a náročná dochádzková vzdialenosť do významnejších sídiel (Zvolen, Veľký Krtíš, Lučenec)
- Narastajúca migrácia obyvateľov v produktívnom veku
- Zhoršuje sa veková skladba obyvateľstva (narastá podiel obyvateľov v poproduktívnom veku)
- Zlá sociálna situácia v obci v niektorých komunitách
- Chýbajúci prístup k úverom pre neziskové subjekty, začínajúcich podnikateľov a malé obce
- Vysoká miera nezamestnanosti a dlhodobá nezamestnanosť v obci aj v okrese Veľký Krtíš
- Chýbajúce nové zručnosti, hlavne jazyková znalosť, podnikateľské zručnosti a pod.

Kultúrne, výtvarné a stavebné hodnoty územia

- Najdôležitejšie historicky hodnotné objekty sa neudržujú pre nedostatok finančných prostriedkov
- Pôvodnú architektúru v obci narúšajú novostavby
- Nevyužitie obecné objekty

Príležitosti

Čo môže byť v budúcnosti príležitosť pre vašu obec?

- vidiecky turizmus
- kultúrny turizmus
- naturálne, bio poľnohospodárstvo, sušenie bylín
- remeselné výrobky a rozvoj remeselných výrob vo vlastných priestoroch obce
- prestavba vidieckych usadlostí pre cestovný ruch
- služby pre CR – tradičné remeselné práce
- Regionálna značka HONT a Ekomúzeum HONT

Ohrozenia

Čo môže v budúcnosti brániť rozvoju vašej obce?

- región s najväčšou nezamestnanosťou
- nedocenenie originality územia
- odľahlosť sídla
- úplná dopravná izolovanosť sídla
- slabý postup okolitých obcí
- dlhodobá perspektíva zlepšenia základnej infraštruktúry životného prostredia

2.19 Problémová analýza

Zástupcovia obce Čelovce v spolupráci s realizačným tímom počas tvorby dokumentu identifikovali nasledovné problémy ako kľúčové pre riešenie v období najbližších 7 rokov:

- **nedobudovaná technická infraštruktúra a potreba rekonštrukcie existujúcej technickej infraštruktúry, využívanie obecného majetku** (kanalizácia a ČOV, miestne komunikácie, spevnené plochy a chodníky v obci, rekonštrukcia budov v majetku obce, verejná zeleň a verejné priestranstvá, odpadové hospodárstvo, alternatívne zdroje energií, likvidácia odpadu na lazoch)
- **nedostatočný rozvoj hospodárskych a ekonomických aktivít**(rozvoj remeselných služieb a výroby, všeobecné zlepšovanie podmienok turizmu, rozvoj služieb poskytovaných obcou, využitie voľných objektov a areálov na podnikanie, vytváranie pracovných miest v obci, podpora rozvoja podnikania)
- **nedostatočná úroveň sociálno-spoločenského prostredia** (vypracovanie územného plánu, rozšírenie a vylepšenie existujúcich športovísk, zavedenie organizovania pravidelne sa opakujúcich podujatí, vzdelávanie a informovanosť občanov, environmentálna výchova, tvorba miestnych partnerstiev v obci, sociálne veci a služby pre starších, zlepšenie sociálneho prostredia Rómov)

Za najväznejšie následky týchto problémov sa považuje:

- zhoršujúca sa kvalita života občanov obce v dôsledku chýbajúcej infraštruktúry,
- zlá sociálna situácia vyplývajúca z vysokej miery nezamestnanosti a akútneho nedostatku pracovných príležitostí
- migrácia mladých ľudí za prácou dočasne alebo natrvalo mimo obce aj do zahraničia (Maďarsko, Čechy, Nemecko, Rakúsko, Anglicko, Írsko).

Príčinami tohto stavu sú:

- nedostatok pracovných príležitostí priamo v obci, v blízkom okolí a v regióne,
- nízka úroveň využitia ponúkaných možností a daností obce,
- nedostatok finančných prostriedkov,
- nevyhovujúca legislatíva,
- prehlbovanie regionálnych rozdielov,
- dopravná izolovanosť obce od hlavnej cesty (štátna cesta I/75).

2.19.1 Dotazníkový prieskum medzi občanmi

Spoznanie predstáv obyvateľov obce o tom, čo by v nej najradšej zrealizovali, sa uskutočnilo formou dotazníkového prieskumu ako aj osobným stretnutím na Obecnej úrade v Čelovciach. Občania sa vyjadrili k jednotlivým oblastiam a uviedli množstvo námetov, ktoré sa stanú podnetmi pre ďalší rozvoj obce. Dotazníkový prieskum bol realizovaný na dve etapy. Jedenkrát bol v obci opakovaný anketový prieskum, kde sa vrátilo spolu 28 anketových lístkov. Jedenkrát bol uskutočnený verejný pohovor s občanmi, kde sa zúčastnilo viac ako 15 osôb.

Príklad vyhodnotenia dotazníka obyvateľov obce Čelovce

Otázka	Odpoveď
Ako si predstavujete život v našej obci o 10 rokov, čo všetko by ste tu chceli mať?	Viac pracovných príležitostí priamo v obci, nové byty, zdravotné stredisko, kanalizácia a ČOV, viac možností pre nákup, komunikácie k lazom, chodníky v obci, riešenie odpadového hospodárstva, otázka zamestnanosti.
Čo je dobré v našej obci, o čo sa môžeme v rozvoji obci oprieť, čo by sa malo podporiť a posilniť?	Rozvoj turizmu a cestovného ruchu, folklór a tradície v obci.
S čím ste v obci nespokojní, čo bráni rozvoju obce, aké sú tu nedostatky?	Prístupové cesty na lazy, chodníky v obci, hromadná doprava SAD, znečistené lesy, nedostatok pracovných miest, Rómska osada.
Aké vidíte príležitosti pre rozvoj obce, čo by sa malo využiť aby sa tu zlepšil život?	Kultúra a tradície, ktoré sú v obci zachované.
Čo môže ohroziť rozvoj obce, aké vidíte nástrahy v rozvoji?	Rómski občania, vysoká nezamestnanosť, odchod mladých ľudí z obce, nevybudovaná kanalizácia, nedostatok financií na rozvoj obce.
Čo by ste prvé zmenili keby ste sa stali starostom obce?	Komunikácie na lazy, chodníky v obci, byty pre mladé rodiny, autobusové spojenie.

3. Programová časť

3.1 Stanovenie cieľov

Zmyslom tvorby predloženej stratégie je vytvoriť východiskové podmienky k aktivizovaniu obyvateľov a samosprávy k tomu, aby sa vlastnými silami snažili o zvýšenie kvality života na základe harmonického rozvoja daností obce. Formulovanie stratégie obce vychádza z analýzy jej hlavných problémov, zisťovania ich príčin a hľadania riešení na základe analýzy potenciálnych možností pre rozvoj, ako aj stanovených predpokladov a podmienok reálnosti splnenia definovaných cieľov. Stratégia je stanovená jedným strategickým cieľom a tromi špecifickými cieľmi, ktoré predstavujú pohľad do budúcnosti na najbližších 7 – 10 rokov. Je potrebné počítat s jeho pravidelnou 2 – 3 ročnou aktualizáciou.

Program rozvoja obce Čelovce vytvára spoločnú stratégiu samosprávy, partnerov a obyvateľov s cieľom riešenia problémov obce. Na báze rozvoja obce možno vytvoriť platformu partnerstiev, formulovať stratégiu rozvoja, jej krátkodobé a dlhodobé ciele, zabezpečiť dosiahnutie cieľov formou konkrétnych prostriedkov, zabezpečiť kvalitné riadenie procesu rozvoja.

Realizácia stratégie formulovaná strategickými cieľmi je naplňovaná konkrétnymi projektmi. Hospodársky a sociálny rozvoj je závislý od riešenia všetkých súvislostí a nadväzností s využitím všetkých výhod územia. Preto jednotlivé projekty musia zabezpečovať rozvoj v rôznych oblastiach činností.

3.2 Strategický cieľ

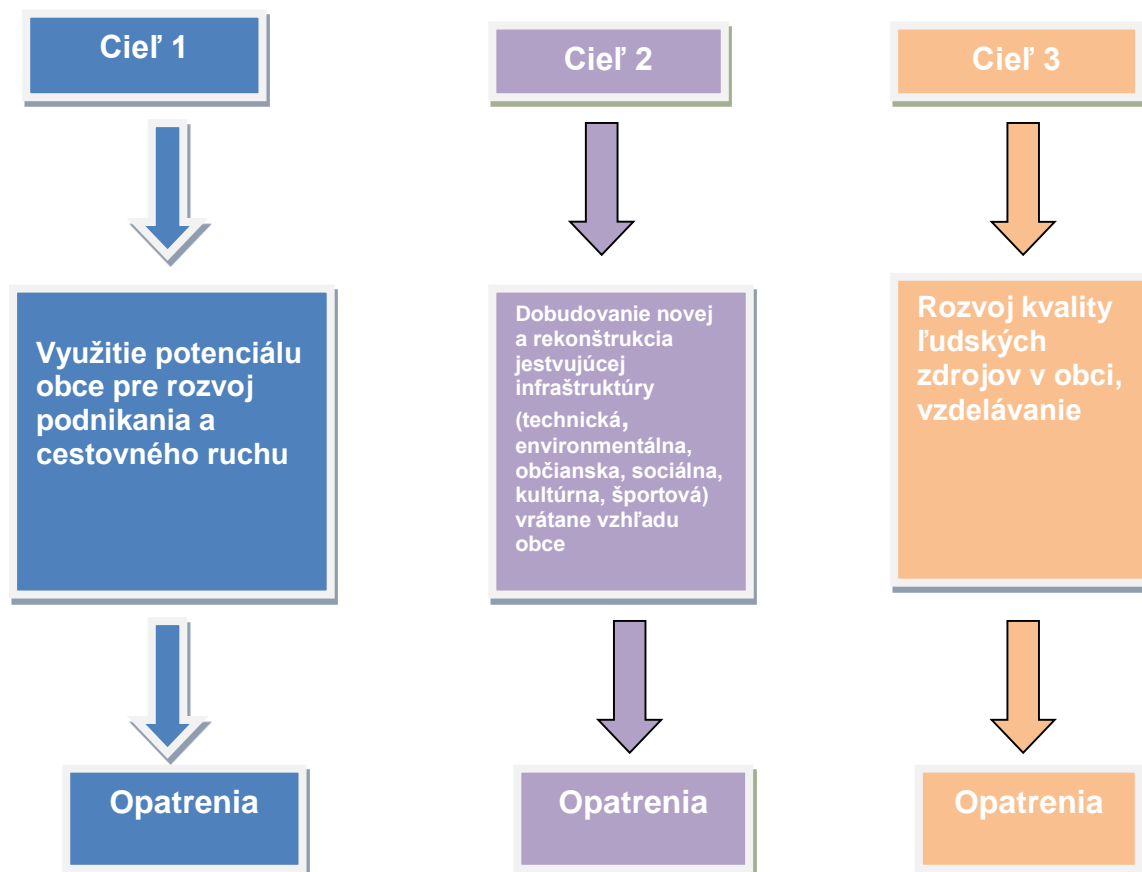
Pri strategickom plánovaní platí zásada: ciele musia mať zmysel, výsledky musia byť merateľné a opatrenia pre realizáciu musia byť splniteľné.

Na základe analýzy problémov v obci Čelovce bol stanovený nasledovný **strategický cieľ**:

Zabezpečiť vyvážený a trvalo udržateľný rozvoj obce Čelovce, ktorý bude zameraný na zachovanie na zlepšenie ekonomických a sociálnych podmienok života v obci a na zachovanie ľudových tradícií. Základom rozvoja obce bude využitie jej potenciálu pomocou externých doplnkových zdrojov.

3.3 Špecifické ciele

Pre dosiahnutie tohto strategického cieľa si zástupcovia obce stanovili nasledovné tri základné špecifické ciele:

- rozvoj podnikania
- turizmus
- rozvoj služieb a obchodu
- rozvoj poľnohospodárstva a lesného hospodárstva
- diverzifikácia činností

- dobudovanie novej infraštruktúry
- rekonštrukcia existujúcej infraštruktúry vrátane dopravnej
- rozvoj bývania
- sociálne vzťahy
- kultúra a šport
- trávenie voľného času

- škola a mládež
- podujatia
- kultúra
- informácie a informovanosť
- tvorba partnerstiev
- vnútorná správa
- rekvalifikačné kurzy v rôznych oblastiach (služby v CR, podnikanie, PC, jazyky)
- vzdelávanie špeciálne zamerané pre dlhodobo nezamestnaných občanov
- environmentálne vzdelávanie všetkých občanov v obci – detí, mládeže, dospelých a dôchodcov pre oblasť separovaného zberu a ochrany životného prostredia
- výchova a vzdelávanie rómskeho etnika
- rozvoj spolupráce na rôznych úrovniach
- vzdelávanie mladých ľudí
- výchova marginalizovanej komunity

Špecifický cieľ č. 1: Využitie potenciálu obce pre rozvoj podnikania a cestovného ruchu

AKTIVITY (príklady projektov)

- akékoľvek pracovné príležitosti
- folklór a ľudové zvyky, propagácia daností obce
- širší sortiment obchodov a služieb
- alternatívne zdroje energií, ich využitie
- ubytovanie na lazoch
- pešia turistika, cykloturistika, bežky - zimná turistika, poľovná turistika
- smerové značenie po dedine a na lazoch
- predaj domov pre solventných občanov
- agroturistika, sušenie bylín
- amfiteáter na turistiku, organizovanie rôznych podujatí pravidelne sa opakujúcich
- podpora pre opravu lazov na turizmus
- ekologické zhodnotenie bio odpadov
- produkty cestovného ruchu
- obnova ovocinárstva, prípadne aj spracovanie ovocia
- využívanie obnoviteľných zdrojov energií v súkromnom sektore

- diverzifikácia poľnohospodárskych činností

Špecifický cieľ č. 2: Dobudovanie novej a rekonštrukcia existujúcej infraštruktúry

AKTIVITY (príklady projektov)

- ekologická kanalizácia a ČOV
- chodníky, cesty
- zateplenie domov a obecných budov
- čisté verejné priestranstvo
- sociálny taxík prípadne súkromná alebo obecná osobná doprava
- rozhlas na lazy, bezdrôtový rozhlas, pošta na lazy
- stavebné pozemky
- zásobovanie obce tovarom
- lacné byty pre mladých
- rozšírenie internetového pripojenia
- byty Rómom a zrušenie osady
- dopravné a informačné značenie po obci
- vybudovanie náučného chodníka
- vybudovanie cyklotrasy
- realizácia protieróznych a protipovodňových opatrení
- využívanie obnoviteľných zdrojov energií

Špecifický cieľ č. 3: Rozvoj kvality ľudských zdrojov v obci, vzdelávanie

AKTIVITY (príklady projektov)

- komunitné centrum pre Rómov – rozšírenie, dobudovanie a prevádzka
- klub dôchodcov – vzdelávanie a kurzy
- podpora spoločenských organizácií
- vzdelávanie na škole
- základy nemeckého a anglického jazyka
- lepší prístup k občanom
- internetové prednášky
- podpora mladých farmárov,
- remeselné kurzy
- kurzy jednoduchého turizmu
- vzdelávacie centrum pre Rómov
- komunitná sociálna práca

4. Realizačná časť

PRO obce obsahuje nasledovné časti:

- **analytickú časť** (pozostáva zo situačnej analýzy)
- **strategickú časť** (pozostáva z formulovania vízie, analýzy SWOT, strategických a špecifických cieľov a opatrení)
- **programovú a realizačnú časť** (pozostáva z akčného plánu s časovým harmonogramom a návrhom finančného zabezpečenia)
- **finančnú časť** (finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie PHSR), túto časť si bude obec pripravovať operatívne každý rok podľa aktuálnych možností získania finančných prostriedkov na jednotlivé projekty a podľa stavu pripravenosti projektovej dokumentácie a rozpočtu konkrétnych projektov

Akčný plán je podkladom k územnému priemetu jednotlivých konkrétnych projektových zámerov. Je to časť realizačná, ktorá pretvorí ciele a opatrenia na konkrétne výstupy investičného a neinvestičného charakteru. Je to krátkodobý plán (najlepšie na obdobie jedného roka), ktorý definuje prvé kroky pri plnení PHSR s ohľadom na jej momentálne finančné, personálne a technické kapacity a naliehavosť navrhnutých aktivít. Ide preto o akýsi doplnok k PHSR, ktorý je potrebné každoročne aktualizovať. Jeho plnenie by mal zabezpečovať koordinačný tím, prípadne vytvorené pracovné skupiny.

Akčný plán by mal obsahovať:

- zoznam najdôležitejších aktivít a projektov na najbližší rok, ich opis a odhad ich reálnych vyčísliteľných prínosov (napr. tvorba pracovných miest)
- harmonogram krokov, ktoré je potrebné podniknúť na realizáciu naplánovaných aktivít a projektov
- určenie realizačného tímu ku každej aktivite a projektu
- predpokladané zdroje financovania (vlastné a vonkajšie)
- pri aktualizovaných akčných plánoch je potrebné ešte doplniť zhodnotenie plnenia úloh obsiahnutých v predchádzajúcom akčnom pláne, stav naplánovaných projektov, pokrok, ktorý obec pri plnení PHSR dosiahla v uplynulom roku
- aktualizáciu faktov v situačnej analýze a analýze SWOT (ak sa medzičasom zmenili východiskové podmienky).

4.1 Rozpracovanie akčného plánu obce vrátane rozpočtu

Rámcové aktivity obce na obdobie 2016-2024 popisujú jednotlivé navrhované opatrenia. V popise je uvedené obdobie, zdroje financovania a tiež zodpovedná organizácia za podanie a realizáciu projektu. Reálnosť splnenia cieľov vychádza z rozpočtového auditu obce jej možností financovania, resp. spolufinancovania jednotlivých projektov. Ďalej je významne ovplyvnená časovým rámcem programovacieho obdobia, harmonogramom vyhlasovania jednotlivých výziev v rámci Operačných programov a pod. Je rámcovým prehľadom plánovaných opatrení obce Čelovce na celé programovacie obdobie. **Odporúčame po schválení všetkých programových dokumentov, aby obec zabezpečila vypracovanie akčného plánu na najbližšie obdobie, ktoré bude zároveň v súlade aj s vypracovanou projektovou dokumentáciou v prípade investičných aktivít. Rámcové aktivity budú rozpracované do štádia projektového zámeru.**

Projektový zámer

A. NÁZOV PROJEKTU

--

B. PREDKLADATEĽ
1. Názov a adresa predkladateľa projektu:
2. Právna forma:
3. Kontaktná osoba:
4. Partneri projektu:
C. POPIS PROJEKTU
1. Odôvodnenie projektu:
2. Stručná charakteristika projektu:
3. Cieľové skupiny projektu
D. DOBA TRVANIA PROJEKTU (POČET MESIACOV REALIZÁCIE)
projektu
E. PRIPRAVENOSŤ PROJEKTU NA REALIZÁCIU
F. ZDROJE FINANCOVANIA PROJEKTU

Pri príprave akčného plánu musia byť zodpovedané nasledovné otázky:

- **ČO** – výber jednotlivých krokov
Rozhodnutie o konkrétnych krokoch (aktivitách, projektoch), ktoré je potrebné realizovať so zameraním na stanovené priority
- **KTO** – stanovenie osobnej alebo inštitucionálnej zodpovednosti
Za každý projekt musí niekto (osoba alebo inštitúcia) prevziať osobnú zodpovednosť. Projekty, za ktoré nebude nikto zodpovedný sa nebudú realizovať.
- **KDE** – určenie miesta realizácie
Výber najvhodnejšieho miesta, kde sa projekt bude fyzicky realizovať.
- **KEDY** – určenie času realizácie
Každý projekt treba naplánovať v reálnom čase, a to nie len termínom realizácie, ale aj potrebného časového rozpätia na realizáciu. Všetky projekty nie je možné realizovať naraz, niektoré musia predchádzať a niektoré budú doplnené počas realizácie.
- **KOLKO** – stanovenie nákladov

4.1. Súhrnný prehľad projektov obce Čelovce na roky 2016-2024

Zameranie projektu (názov vystihujúci názov)	Predpokladaný termín realizácie	Predpokladané náklady	Hlavný ukazovateľ výsledku	Stav pripravenosti projektového zámeru (PD áno/nie)	Priorita zámeru (cieľ)
Vypracovanie projektovej dokumentácie pre investičné projekty a spracovanie územnoplánovacích podkladov podľa potreby	2016 - 2020		Počet spracovaných dokumentácií		2
Zapojenie sa do projektu prázdninový tábor v obci	2016 - 2024		Počet prázdninujúcich detí, počet opakovaní táborov		3
Oprava miestnych komunikácií a rekonštrukcia chodníkov v obci	2016 - 2024		km		2
Vybudovanie hasičskej zbrojnice	2016 - 2024		m ²		2
Podpora MŠ a ZŠ, najmä žiakov z prostredia marginalizovaných rómskych komunít	2016 - 2024		Počet podporených zariadení, počet detí a žiakov		2,3
Organizovanie podujatí každoročne	2016 - 2024		Počet podujatí		3
Rozšírenie internetového prístupu	2016 - 2024		Počet pripojených domácností		2
Vybudovanie verejnej toalety pri klube mládeže	2016 - 2024		m ²		2

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Čelovce na roky 2016 - 2024

Zameranie projektu (názov vystihujúci názov)	Predpokladaný termín realizácie	Predpokladané náklady	Hlavný ukazovateľ výsledku	Stav pripravenosti projektového zámeru (PD áno/nie)	Priorita zámeru (cieľ)
Rekonštrukcia obecného úradu (strecha, fasáda)	2016 - 2024		m ²		2
Spracovanie propagačného a informačného materiálu o obci a aktivitách v obci „Obecné noviny“	2016 - 2024		Počet kusov, počet strán		2, 3
Rekonštrukcia oplozenia okolo cintorína	2016 - 2024		metre		2
Zapojenie sa do národného projektu „Podpora opatrovateľskej služby“	2016 - 2024		počet		2, 3
Výstavba bytov nižšieho štandardu – likvidácia osady	2016 - 2024		Počet bytov, m ²		2
Rekonštrukcia obecnej garáže v centre obce	2016 - 2024		m ²		2
Výstavba tržnice pre podporu predaja miestnych produktov	2016 - 2024		Počet predajných miest		2
Dobudovanie a dovybavenie komunitného centra	2016 - 2024		Na projekt, m ²		2
Dobudovanie objektu ľudový dom v obci č. 28	2016 - 2024		Na projekt, m ²		2

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Čelovce na roky 2016 - 2024

Zameranie projektu (názov vystihujúci názov)	Predpokladaný termín realizácie	Predpokladané náklady	Hlavný ukazovateľ výsledku	Stav pripravenosti projektového zámeru (PD áno/nie)	Priorita zámeru (cieľ)
Vybudovanie zberného dvora	2015 – 2024		Počet, tony zhodnoteného odpadu		2
Podpora činnosti Komunitného centra	2015 – 2024		Počet mesiacov prevádzky, počet pracovných miest		2,3
Rekonštrukcia a údržba existujúcich obecných studní	2015 – 2024		Počet studní		2
Úprava verejných priestranstiev v obci	2015 – 2024		m ²		2
Oprava prístupových komunikácií v katastri - lazy	2015 – 2024		km		2
Obnova parku a rekonštrukcia rybníka časť „Selá“	2015 – 2024		m ²		2
Zriadiť nepravidelnú dopravu v obci osobným automobilom pre potreby občanov	2015 – 2024		Počet dopravných prostriedkov		2
Vybudovanie kamerového bezpečnostného systému v obci	2015 – 2024		Počet kamier		2

Zameranie projektu (názov vystihujúci názov)	Predpokladaný termín realizácie	Predpokladané náklady	Hlavný ukazovateľ výsledku	Stav pripravenosti projektového zámeru (PD áno/nie)	Priorita zámeru (cieľ)
Zrealizovanie osvetlenia katolíckeho kostola	2015 – 2024		Počet svietidiel		2
Investícia, ktorá súvisí s udržiavaním a skvalitnením turisticky zaujímavých miest v obci EKOMÚZEUM	2015 – 2024		Na projekt		2, 3
Informačno-orientačné značenie v obci, vybudovanie náučného chodníka a cyklotrasy	2015 – 2024		Počet informačných tabúl, m, km		2
Podpora inovácie a konkurencieschopnosti nových a jestvujúcich podnikateľských aktivít	2015 – 2024		Počet podporených podnikateľov, počet nových pracovných miest		1
Rozvoj ľudských zdrojov - rekvalifikačné kurzy, vzdelávanie v základnej škole – v oblasti PC, cudzích jazykov, záujmové krúžky, rekvalifikácie nezamestnaných, environmentálne vzdelávanie	2015 – 2024		Počet preškolených osôb, počet kurzov		3
Využívanie obnoviteľných zdrojov energie	2015 – 2024		kWh ušetrenej energie		2
Vzdelávanie marginalizovanej rómskej komunity	2015 – 2024		Počet preškolených osôb, počet kurzov		3
Diverzifikácia poľnohospodárskych činností	2015 – 2024		Počet podporených podnikateľov, počet nových pracovných miest		1

4.1.3 Vzor súhrnnej tabuľky všetkých projektov

Na začiatku každého roka si obec pripraví aktuálne takúto tabuľku, ktorá bude v súlade so spracovanými projektovými dokumentáciami a rozpočtami k jednotlivým investičným akciám.

Špecifický cieľ	Opatrenie	Názov projektu	Garant projektu	Pripravenosť projektu	Rozpočet	Zdroj financovania	Spolu financovanie	Termín
z PHSR	z PHSR	Napr. podľa názvu PD	Zodpovedná osoba, inštitúcia	Spracovaná PD Stavebné povolenie List vlastníctva	Celkový rozpočet	Operačný program, Nadácia, Štátny zdroj,...	%, Sk vlastné, úver,...	Dátum

4.2 Merateľné ukazovatele – monitoring

Medzi kľúčové činnosti a procesy nevyhnutné pre správne zabezpečenie implementácie PHSR patria aj monitorovanie a hodnotenie na úrovni programu i jednotlivých projektov. Základom nového strategického prístupu v oblasti monitoringu a hodnotenia pre programové obdobie 2014 – 2020 je **dôraz kladený na jasné definovanie cieľov a orientácia na výsledky intervencií**. Jednotné a správne porozumenie nového výsledkovo orientovaného prístupu k politike súdržnosti EÚ je kľúčovým faktorom efektívnej prípravy a realizácie programového obdobia 2014 - 2020. Premenu plánovaných vstupov, výstupov a výsledkov na skutočné vstupy, výstupy a dosiahnuté výsledky prostredníctvom výberu a implementácie projektov možno pozorovať v reálnom čase pomocou monitorovacích mechanizmov. Monitorovanie, ktorého dominantným nástrojom sú merateľné ukazovatele, je teda zamerané predovšetkým na sledovanie efektivity implementačných a riadiacich mechanizmov programu a na dosahovanie cieľov programu. Monitorovanie je systematické a pravidelné zbieranie, analyzovanie a používanie informácií pre účely manažovania a rozhodovania. Monitorovanie splnenia Programu je možné na základe vyhodnotenia výsledkov ukazovateľov za jednotlivé cieľové oblasti. Indikátory budú presne stanovené v jednotlivých realizačných projektoch.

Hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie PHSR a jeho súlad s cieľmi stanovenými v Programe a analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých opatrení a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti. Počas programového obdobia (roky 2014 – 2020) sa odporúča vykonávať priebežné hodnotenia a po ukončení programového obdobia, tzv. následné hodnotenie. Výsledky sa zverejňujú podľa platných predpisov o prístupe k informáciám. Proces hodnotenia z hľadiska jeho vykonávania je rozdelený na interné a externé hodnotenie. Pri internom hodnotení je v procese hodnotenia realizovaný vlastnými (internými) kapacitami subjektu zodpovedného za administratívne zabezpečenie realizácie PHSR, naopak na externom hodnotení sa podieľa externý subjekt (iná právnická alebo fyzická osoba).

Priebežné hodnotenie

Proces priebežného hodnotenia má formu série hodnotení, ktorých cieľom je kontinuálne počas implementácie Programu skúmať rozsah, do akého sa využili prostriedky, skúmať efektívnosť a účinnosť programovania a sociálno-ekonomický dopad. Zároveň identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu implementácie Programu vrátane udržateľnosti a identifikovania vhodných postupov. Hodnotenie sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania Programu. Priebežné hodnotenia sa odporúča vykonávať raz ročne. Základnými podkladmi pre prípravu hodnotenia sú monitorovacie správy projektov realizovaných v rámci príslušného PHSR. Priebežné správy o implementácii sú predkladané obecnému zastupiteľstvu.

Následné hodnotenie

Následné hodnotenie skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania a sociálno-ekonomický vplyv. Následné hodnotenie určí faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu vykonávania PHSR a určí osvedčené postupy. Výstupom následného hodnotenia je Záverečná správa o hodnotení PHSR obce. Hodnotiace obdobie pri následnom hodnotení predstavuje obdobie celej realizácie Programu, tzv. programové obdobie.

Finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a rámcových aktivít

Finančný plán predstavuje východiská pre financovanie PHSR obce na roky 2016 - 2024. Východiskami pre stanovenie finančného rámca sú indikatívne finančné požiadavky pre realizáciu konkrétnych projektov. Podrobnejšie informácie o finančnom zabezpečení realizácie konkrétnych projektových návrhov, v súlade s kompetenciami samosprávy, budú súčasťou projektového záznamníka.

V súlade so Zákonom o podpore regionálneho rozvoja (Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov) je regionálny rozvoj na území SR financovaný z viacerých zdrojov, z ktorých hlavnými zdrojmi sú:

- zdroje štátneho rozpočtu,
- štátnych účelových fondov,
- rozpočty VÚC a rozpočty miestnej samosprávy a
- iné zdroje (PPP, úvery).

Doplňkovým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja sú prostriedky Európskej únie na to určené.

5. Možnosti získania zdrojov na realizáciu rámcových aktivít

Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF)

Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF) sa zameriava na posilnenie hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti v Európskej únii odstraňovaním nerovností medzi regiónmi. ERDF podporuje regionálny a miestny rozvoj a prispieva tak k všetkým tematickým cieľom podrobným stanovením priorít na zvýšenie dôrazu na:

- výskum, vývoj a inovácie,
- zlepšenie prístupu k informačným a komunikačným technológiám a zvýšenie ich kvality,
- zmenu klímy a prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo,
- obchodnú podporu malých a stredných podnikov,
- služby vo všeobecnom hospodárskom záujme,
- telekomunikačnú, energetickú a dopravnú infraštruktúru,
- posilňovanie inštitucionálnych kapacít a účinnej verejnej správy,
- zdravotnícku, vzdelávaciu a sociálnu infraštruktúru a
- udržateľný rozvoj miest.

POSILNENIE DÔRAZU NA TEMATICKÉ CIELE

Aby sa zaistilo, že sa investície EÚ sústredia na tieto priority, stanovujú sa minimálne pridelené prostriedky v niekoľkých prioritných oblastiach. Napríklad v rozvinutejších a prechodných regiónoch by sa malo na vnútroštátnej úrovni vyčleniť minimálne 80 % zdrojov z EFRR na energetickú účinnosť a obnoviteľné zdroje, inovácie a podporu malých a stredných podnikov, z ktorých by sa malo na energetickú účinnosť a obnoviteľné zdroje vyčleniť aspoň 20 %. Menej rozvinuté regióny si budú môcť vybrať zo širšieho rozsahu investičných priorít vzhľadom na ich širšie potreby rozvoja. Na energetickú účinnosť a obnoviteľné zdroje, inovácie a podporu malých a stredných podnikov však budú musieť vyčleniť aspoň 50 % zdrojov z EFRR.

POSILNENIE ÚZEMNEJ SÚDRŽNOSTI

Navrhované nariadenie prináša zvýšenie dôrazu na udržateľný rozvoj miest. Ten by sa mal dosiahnuť vyčlenením minimálne 5 % zdrojov z EFRR na udržateľný rozvoj miest, vytvorenie platformy na rozvoj miest na podporu zvyšovania budovania kapacít a výmeny skúseností a prijatím zoznamu miest, kde sa vykonávajú integrované činnosti pre udržateľný rozvoj miest. Návrh obsahuje aj podporu inovačných postupov v oblasti udržateľného rozvoja miest, ktorá je obmedzená na 0,2 % ročného objemu finančných prostriedkov.

Mimoriadnu pozornosť treba venovať oblastiam so špecifickými prírodnými a demografickými charakteristikami s osobitným vyčlenením ďalších finančných prostriedkov pre najodľahlejšie a málo zaľudnené regióny. Najmenej 50 % týchto vyčlenených finančných prostriedkov sa musí vyčleniť na činnosti, ktoré prispievajú k diverzifikácii a modernizácii hospodárstiev najodľahlejších regiónov s osobitným dôrazom na výskum a inovácie, informačné a komunikačné technológie a konkurencieschopnosť malých a stredných podnikov.

Európsky sociálny fond (ESF)

Okrem toho, že prispieva k hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti, ESF je hlavným nástrojom na investície do ľudí. Zlepšuje pracovné príležitosti európskych občanov, podporuje lepšie vzdelávanie a zlepšuje situáciu najzraniteľnejších obyvateľov ohrozených chudobou. Nariadenie navrhuje, aby sa ESF v Únii zameriaval na štyri tematické ciele:

- podporu zamestnanosti a podporou pracovnej mobility,
- podporu sociálneho začleňovania a boja proti chudobe,
- investície do vzdelávania, zručností a celoživotného vzdelávania a
- posilňovanie inštitucionálnych kapacít a účinnej verejnej správy.

ESF by však mal prispievať aj k iným tematickým cieľom, ako napríklad k podpore prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo, ktoré by zohľadňovalo klímu a účinne využívalo zdroje, k posilneniu využívania informačných a komunikačných technológií, podpore výskumu, technologického vývoja a inovácií a zlepšeniu konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov.

POSILNENIE DÔRAZU NA TEMATICKÉ CIELE

V súlade so záväzkom EÚ k začleňujúcemu rastu by sa aspoň 20 % zdrojov ESF malo vyčleniť na podporu sociálneho začleňovania a boja proti chudobe. Okrem toho by sa programy mali sústrediť na financovanie obmedzeného počtu takzvaných investičných priorít, ktoré určujú podrobnosti každého tematického cieľa.

POSILNENIE PARTNERSTVA

Návrh obsahuje konkrétne ustanovenia na posilnenie partnerstva a podporu aktívnej účasti sociálnych partnerov a mimovládnych organizácií na investíciách ESF. Požaduje, aby sa primerané množstvo prostriedkov z ESF vyčlenilo na budovanie kapacít na činnosť sociálnych partnerov a mimovládnych organizácií v menej rozvinutých regiónoch.

POSILNENIE SOCIÁLNYCH INOVÁCIÍ A NADNÁRODNEJ SPOLUPRÁCE

Činnosti v oblasti sociálnych inovácií a nadnárodnej spolupráce sa podporujú prostredníctvom zvýšenej sadzby spolufinancovania určených prioritných osí, prostredníctvom osobitných opatrení v

oblasti programovania a monitorovania a prostredníctvom silnejšej úlohy Komisie pri výmene a šírení osvedčených postupov a spoločných činností v rámci Únie.

POSILNENIE DÔRAZU NA VÝSLEDKY

S cieľom zlepšiť účinnosť zásahov ESF sa uvažuje o osobitných ustanoveniach na zaistenie sústredenia zdrojov. Okrem toho sa zavádzajú spoločné ukazovatele, ktoré umožnia podrobnejšie monitorovanie a uľahčia posudzovanie vplyvu investícií ESF na úrovni EÚ.

ZJEDNODUŠENIE SYSTÉMU UPLATŇOVANIA

Návrh nariadenia navrhuje zjednodušené možnosti nákladov na uľahčenie využívania ESF najmä malými hospodárskymi subjektmi. Okrem toho navrhuje, aby v prípade malých hospodárskych subjektov mali členské štáty povinnosť využívať štandardné váhy jednotkových nákladov alebo paušálne náklady. To by mohlo znížiť administratívne zaťaženie až v 50 % projektov.

ZVÝŠENÉ VYUŽÍVANIE FINANČNÝCH NÁSTROJOV

Zavádzajú sa konkrétne ustanovenia pre finančné nástroje, ktoré majú povzbudiť členské štáty a regióny, aby využívali ESF a zvýšili tak jeho kapacitu na financovanie činností na podporu zamestnanosti, vzdelávania a sociálneho začleňovania.

Miestny rozvoj riadený spoločenstvom

V priebehu minulých 20 rokov sa prístup LEADER (1) v oblasti miestneho rozvoja riadeného spoločenstvom (CLLD) – založený na skúsenostiach iniciatívy financovanej zo štrukturálnych fondov EÚ, ktorý mal pomôcť zúčastneným stranám vo vidieckych oblastiach zhodnotiť dlhodobý potenciál ich miestneho regiónu – ukázal ako efektívny a účinný nástroj pri uskutočňovaní rozvojových politík. Európska komisia podporuje túto realizačnú metódu aj prostredníctvom ďalších iniciatív Spoločenstva, akými sú iniciatívy URBAN (2) a EQUAL (3). Pokiaľ ide o prístup LEADER, ktorý EÚ sústavne podporuje od roku 1991, tento prístup sa stal dôležitým prvkom rozvojovej politiky vidieka a je akceptovaný v celej Európe. Od roku 2007 je miestny rozvoj nástrojom uskutočňovania politiky aj v odvetví európskeho rybného hospodárstva. Návrh nariadenia o budúcom nástroji CLLD sa zakladá na prístupe LEADER a týka sa všetkých fondov začlenených do spoločného strategického rámca – Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR), Európsky sociálny fond (ESF), Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV), Európsky fond námorného a rybného hospodárstva (EFNRH) a Kohézny fond (KF) – na programové obdobie rokov 2014-2020 (fondy SSR).

CLLD je nástroj, ktorý sa má využívať špeciálne na subregionálnej úrovni a ktorý dopĺňa ďalšiu rozvojovú podporu na miestnej úrovni. CLLD môže mobilizovať a zapájať miestne spoločenstvá a organizácie, aby prispeli k dosiahnutiu cieľov stratégie Európa 2020 v oblasti inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, v oblasti podpory územnej súdržnosti a dosahovania konkrétnych politických cieľov.

Hlavné ciele návrhu Komisie sú zjednodušiť a rozšíriť využívanie nástroja CLLD ako rozvojového nástroja. Návrhy CLLD budú:

- vyzývať miestne spoločenstvá, aby vytvárali integrované prístupy zhora nadol v podmienkach, keď treba reagovať na územné a miestne problémy, ktoré si vyžadujú štrukturálnu zmenu;
- budovať kapacity spoločenstva a podporovať inovácie (vrátane sociálnych inovácií), podnikanie a možnosti zmien podporou rozvoja a objavovaním nevyužitého potenciálu v rámci spoločenstiev a území;
- podporovať vlastníctvo na úrovni spoločenstva zvyšovaním účasti v rámci spoločenstiev a budovať zmysel pre zapojenie sa a vlastníctvo, ktoré zvyšujú účinnosť politík EÚ; a
- pomáhať viacúrovňovej správe poskytutím spôsobu, ktorým sa miestne spoločenstvá budú v plnej miere podieľať na určovaní charakteru realizácie cieľov EÚ vo všetkých oblastiach.

ZÁSADNÉ PRVKY MIESTNEHO ROZVOJA RIADENÉHO SPOLOČENSTVOM

Miestne akčné skupiny by mali tvoriť zástupcovia miestnych verejných a súkromných spoločensko-hospodárskych záujmov, ako napríklad podnikatelia a ich združenia, miestne orgány, susedské alebo vidiecke združenia, občianske skupiny (napríklad zástupcovia menších, starších občanov, žien či mužov, mládeže, podnikateľov atď.), komunitné a dobrovoľnícke organizácie atď. Zástupcovia občianskej spoločnosti a partneri zo súkromného sektora by mali mať najmenej 50 % rozhodovacích právomocí a žiadna záujmová skupina by samotná nemala mať viac než 49 % hlasov. Stratégie pre miestny rozvoj musia byť v súlade s príslušnými programami fondov SSR, prostredníctvom ktorých sú podporované. Mali by určiť oblasť a obyvateľstvo, ktorých sa stratégia týka, vykonať analýzu rozvojových potrieb a potenciálu danej oblasti vrátane analýzy silných a slabých stránok, príležitostí a hrozieb (SWOT analýzu) a popísať ciele, rovnako ako integračný a inovačný charakter stratégie vrátane cieľov pre výstupy a výsledky. Stratégie by mali zahŕňať aj akčný plán, ktorý ukazuje, ako sa ciele premietnu do konkrétnych projektov, prevádzkových a monitorovacích opatrení a finančného plánu.

Operačné programy pre programové obdobie 2014 - 2020

Názov Operačného programu	Riadiaci orgán
Výskum a vývoj	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu a Ministerstvo hospodárstva
Integrovaná infraštruktúra	Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja
Ľudské zdroje, zamestnanosť a inklúzia	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny
Kvalita životného prostredia	Ministerstvo životného prostredia
Integrovaný regionálny operačný program	Ministerstvo vnútra
Efektívna verejná správa	Ministerstvo vnútra

Program rozvoja vidieka

Program rozvoja vidieka 2014 – 2020 je dokumentom, na základe ktorého bude poskytovaná pomoc z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka v programovacom období 2014 – 2020. Napíňa tri hlavné ciele:

- konkurencieschopnosť poľnohospodárstva, potravinárstva a lesníctva,
- udržateľné využívanie prírodných zdrojov a opatrenia v oblasti klímy,
- vyvážený územný rozvoj vidieckej ekonomiky.

Opatrenie 7: Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach (čl. 20)

Podopatrenie: 7.2 Podpora investícií do budovania, zlepšenia alebo rozšírenia všetkých typov malej infraštruktúry vrátane investícií do obnoviteľných zdrojov energie a úspor energie

Názov operácie: Investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov

Popis operácie: investície budú zamerané na nasledovné oblasti:

- miestne kanalizácie, vodovody, alebo čistiarne odpadových vôd,
- miestne komunikácie (len v malom rozsahu, ktorý prispeje k prepojeniu oblasti, ekonomickému rozvoju, oživeniu danej oblasti), lávky, mosty, chodníky a záchytné parkoviská, autobusové zastávky, odvodňovacie kanále, prehlbovanie existujúcich obecných studní,
- zlepšenie vzhľadu obcí – úprava a tvorba verejných priestranstiev, námestí, parkov a pod.

Príjemca pomoci:

- obce vo vidieckych oblastiach s počtom obyvateľov do 1 000 (vrátane),
- pri investíciách do kanalizácií a ČOV - obce vo vidieckych oblastiach s počtom obyvateľov do 1000 (vrátane) s výnimkou obcí, ktoré sú súčasťou aglomerácie nad 2000 EO ako aj aglomerácie pod 2000 EO, ktorá zasahuje do chránených vodohospodárskych oblastí,
- združenia obcí s právnou subjektivitou (s priemerným počtom obyvateľov do 1 000 (vrátane)).

Výška a miera podpory:

- 100 % s maximálnym limitom 300 000 €, možnosť poskytnutia zálohovej platby do výšky 50 % oprávnených nákladov.

Podopatrenie: 7.3 Podpora infraštruktúry širokopásmového internetu vrátane jej budovania, zlepšenia a rozšírenia, podpora pasívnej infraštruktúry širokopásmového internetu a zabezpečenie prístupu k širokopásmovému internetu a verejnému e-governmentu

Názov operácie: Budovanie širokopásmového internetu

Popis operácie:

- vytvorenie prístupu k širokopásmovému internetu prostredníctvom budovania prístupových sietí, vrátane zriadenia verejne prístupného miesta.

Príjemca pomoci:

- obce vo vidieckych oblastiach do 500 obyvateľov (vrátane), definované ako biele miesta z hľadiska pokrytia širokopásmovým internetom,
- združenia obcí s právnou subjektivitou (tvorené z obcí do 500 obyvateľov, ktoré sú definované ako biele miesta z hľadiska pokrytia širokopásmovým internetom).

Výška a miera podpory:

- 100 % s maximálnym limitom 300 000 €, možnosť poskytnutia zálohovej platby do výšky 50 % oprávnených nákladov.

Podopatrenie: 7.4 Podpora investícií do zriaďovania, zlepšenia alebo rozšírenia miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane služieb v oblasti voľného času a kultúry a do súvisiacej infraštruktúry

Názov operácie: Vytváranie, zlepšovanie alebo rozširovanie miestnych služieb vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry

Popis operácie:

- investície súvisiace so zlepšovaním vzhľadu obcí a s vytváraním podmienok pre trávenie voľného času vrátane príslušnej infraštruktúry – napr. úprava verejných priestranstiev, tvorba parkov, športovísk a detských ihrísk, amfiteátrův, investície do rekonštrukcie nevyužívaných objektov v obci pre komunitnú/spolkovú činnosť vrátane rekonštrukcie existujúcich kultúrnych domov,

- investície do domov smútku vrátane ich okolia,
- investície súvisiace so zvyšovaním kvality života obyvateľov – investície spojené s odstraňovaním malých tzv. divokých skládok odpadov resp. opusteného odpadu,
- Investície súvisiace so zvýšením bezpečnosti a prevencie proti vandalizmu na verejných priestoroch (montáž kamerových systémov a iných bezpečnostných prvkov),
- investície súvisiace s vytváraním podmienok pre rozvoj podnikania – rekonštrukcie nevyužívaných objektov v obci pre podnikateľskú činnosť, výstavba/ rekonštrukcia tržníc pre podporu predaja miestnych produktov a pod.,
- investície do využívania OZE vrátane investícií spojenými s úsporou energie ako súčasť investícií do miestnych služieb (napr. vybudovanie kotolne na OZE v rámci rekonštrukcie kultúrneho domu a pod.).

Príjemca pomoci:

- obce vo vidieckych oblastiach s počtom obyvateľov do 1000 (vrátane),
- združenia obcí s právnou subjektivitou (s priemerným počtom obyvateľov do 1 000 (vrátane)).

Výška a miera podpory:

- 100 % s maximálnym limitom 300 000 €, možnosť poskytnutia zálohovej platby do výšky 50 % oprávnených nákladov.

Podopatrenie: 7.5 Podpora investícií pre verejné využívanie rekreačnej infraštruktúry, informačnej a drobnej infraštruktúry cestovného ruchu

Názov operácie: Rozvoj vidieckeho cestovného ruchu

Popis operácie:

- investície, ktoré súvisia s vytvorením, udržiavaním, obnovou a skvalitňovaním turisticky zaujímavých objektov, bodov a miest vrátane príslušnej infraštruktúry – miestne kultúrne, historické, prírodné a iné objekty a zaujímavosti, zriadenie múzejných a galerijných zariadení a pod.,
- investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a informačných tabúl' v turistických lokalitách na verejné využitie, budovanie drobných obslužných zariadení pre turistov, informačné body, smerové tabule, KIOSKy a pod.,
- budovanie, rekonštrukcia náučných chodníkov, cykloturistických chodníkov, ich napojenie na náučné chodníky, budovanie doplnkovej infraštruktúry (odpočinkové miesta, prístrešky, stojany na bicykle a pod.), výstavba vyhliadkových veží, budovanie, údržba a obnova cykloturistického značenia na existujúcich cykloturistických trasách a pod.

Príjemca pomoci:

- obce vo vidieckych oblastiach s počtom obyvateľov do 1 000 (vrátane);
- združenia obcí s právnou subjektivitou (s priemerným počtom obyvateľov do 1 000 (vrátane)).

Výška a miera podpory:

- 100 % s maximálnym limitom 300 000 €, možnosť poskytnutia zálohovej platby do výšky 50 % oprávnených nákladov.

Externé finančné zdroje

Finančný mechanizmus EHP a Nórsky finančný mechanizmus

Úrad vlády
www.eeagrants.sk

- prispôsobenie sa zmene klímy
- fond pre MNO
- miestne a regionálne iniciatívy na zníženie národných nerovností a podporu sociálnej inklúzie

	<ul style="list-style-type: none"> - ochrana a revitalizácia kultúrneho a prírodného dedičstva - štipendiá - zelené inovácie v priemysle - globálny fond pre dôstojnú prácu a tripartitný dialóg - cezhraničná spolupráca - domáce a rodovo podmienené násilie
--	--

Švajčiarsky finančný mechanizmus

Úrad vlády

www.swisscontribution.sk

- bezpečnosť a stabilita
- životné prostredie a infraštruktúra
- súkromný sektor
- ľudský a sociálny rozvoj

Program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika - Maďarská republika

www.husk.eu

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR

Program celoživotného vzdelávania

Leonardo

<http://web.saaic.sk/>

- podpora nadnárodnej mobility žiakov stredných odborných škôl, ľudí na trhu práce, zamestnaných aj nezamestnaných, a odborníkov a osôb zodpovedných za odbornú prípravu alebo ľudské zdroje, a tým získať, zvýšiť a rozšíriť svoje pracovné a odborné spôsobilosti, zručnosti a kompetencie v danej oblasti

Program „Mládež v akcii“

Iuventa

www.iuventa.sk

- podpora nadnárodnej mobility žiakov stredných odborných škôl, ľudí na trhu práce, zamestnaných aj nezamestnaných, a odborníkov a osôb zodpovedných za odbornú prípravu alebo ľudské zdroje, a tým získať, zvýšiť a rozšíriť svoje pracovné a odborné spôsobilosti, zručnosti a kompetencie v danej oblasti

Program „Občania pre Európu“

EACEA (Education, Audiovisual and Culture Executive Agency)
http://eacea.ec.europa.eu/index_en.php

- poskytovať občanom príležitosť spolupodieľať sa na budovaní vzájomne prepojenej Európy a rozvíja občianstvo EÚ, rozvíjať povedomie európskej identity založenej na spoločných hodnotách, histórii a kultúre

Podpora bývania

ŠFRB

www.sfrb.sk

- Štátny fond rozvoja bývania je účelový fond na financovanie štátnej podpory pri rozširovaní a zveľaďovaní bytového fondu, ktorá sa realizuje v prevažnej miere formou poskytovania výhodných dlhodobých úverov

SLOVAK AID

Slovenská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu
www.slovakaid.sk

- Podpora činností a opatrení zameraných na podporu trvalo udržateľného rozvoja v rozvojových krajinách na realizáciu dvojstrannej, trojstrannej, mnohostrannej oficiálnej rozvojovej pomoci a humanitárnej pomoci

Vyšehradský fond

Medzinárodný vyšehradský fond http://visegradfund.org/	- Podpora rozvoja užšej spolupráce medzi občanmi a inštitúciami v regióne, ako aj medzi krajinami V4 a ďalších krajín. Grant je možné získať na podporu spoločných kultúrnych, vedeckých a vzdelávacích projektov, výmen mládeže, cezhraničných projektov a propagácie cestovného ruchu
--	---

5.1 Finančný plán programu

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu programu rozvoja je schopnosť obce Čelovce v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Tieto zdroje vznikajú vo viacerých sférach – v súkromnom sektore, verejnej správe, prostriedky Európskej únie. Dôležitým zdrojom budú vlastné prostriedky určené na spolufinancovanie projektov. V dôsledku absencie nevyhnutných podkladových údajov pre stanovenie finančného rámca, v ktorom by sa mal program rozvoja v strednodobom horizonte pohybovať, nie je možné stanoviť výšku prostriedkov potrebnú na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít. Táto časť sa bude konkretizovaná v závislosti od reálneho čerpania finančných príspevkov zo štrukturálnych fondov a možností obecného rozpočtu.

Použitá literatúra:

- Partnerská dohoda
- Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 - 2020
- Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 - 2020
- Integrovaný regionálny operačný program „IROP“
- Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, v znení neskorších predpisov.
- Obecný úrad Čelovce (1999): Čelovce včera, dnes a zajtra
- Kolektív (1997): Kraje a okresy Slovenska, Q111, Bratislava
- Lukniš a kol. (1972): Slovensko – Príroda, Obzor, Bratislava
- Štatistický úrad SR (2013): Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011
- VUC BBSK (2016): Program sociálneho a sociálneho rozvoja BBSK na roky 2015-2023, Banská Bystrica,
- VUC BBSK (2006): Územný plán Veľkého územného celku Banskobystrický kraj, Banská Bystrica, Ministerstvo životného prostredia SR (2001): Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001, Bratislava
- Peter Sule, Peter Sule ml. (2005): Encyklopédia miest a obcí Slovenska, PS-LINE, s.r.o. Lučenec
- Anton Hupka (2005): Literárno-vlastivedné rozhľady po Veľkokrtíšskom regióne, Spoločnosť A.H. Škultétyho Veľký Krtíš
- Jaroslava Michalová, Pavel Michal (1980): Geografia okresu Veľký Krtíš, Osveta Martin
- ARCH-EKO Banská Bystrica (1992): ÚPD VÚC okres Veľký Krtíš
- Archív obce
- Archív spracovateľa
- Dostupné web stránky

Spracovateľ: Centrum prvého kontaktu pre podnikateľov Veľký Krtíš, február – marec 2016